

Tervise
Arengu
Instituut

Teadlikkus koroonaviirusest ja seotud hoiakud Eestis: rahvastikupõhine küsitlusuuring

COVID-19 kiiruuring

Tallinn 2021

Teadlikkus koroonaviirusest ja seotud hoiakud Eestis: rahvastikupõhine küsitlusuuring

COVID-19 kiiruuring

Elisa Kender, Rainer Reile, Kaire Innos,
Maarja Kukk, Kaia Laidra, Eha Nurk,
Merili Tamson, Sigrid Vorobjov

Tervise Arengu Instituudi missioon on olla teaduspõhiste tervislike valikute kujundaja.

Retsenseerinud Kristi Rüütel.

Väljaande andmete kasutamisel viidata allikale.

Soovitatav viide käesolevale väljaandele: Kender E, Reile R, Innos K, Kukk M, Laidra K, Nurk E, Tamson M, Vorobjov S. Teadlikkus koroonaviirusest ja seotud hoiakud Eestis: rahvastikupõhine küsitlusuuring. COVID-19 kiiruuring. Tallinn: Tervise Arengu Instituut; 2021.

Sisukord

Joonised	4
Tabelid.....	4
Lühikokkuvõte.....	7
Summary.....	8
Заключение.....	10
Sissejuhatus.....	12
1 METOODIKA.....	13
1.1 Valim ja andmekogumine	13
1.2 Küsimustik.....	15
1.3 Vastajate sotsiaal-demograafiline taust.....	15
2 TULEMUSED.....	19
2.1 Pandeemiaga seotud hoiakud, teadlikkus ja käitumine	19
2.2 Infoallikad.....	20
2.3 Kokkupuude koroonaviirusega	21
2.4 Vaktsineerimine ja sellega seotud hoiakud	22
2.5 Tervis ja tervisekäitumine	24
2.5.1 Vaimne tervis.....	24
2.5.2 Muutused stressi tajumises	25
2.5.3 Tervisekäitumine ja muutused tervisekäitumises.....	25
2.6 Pandeemiaga seotud sissetuleku ja töökoormuse muutused.....	26
3 ARUTELU JA KOKKUVÕTE	28
4 TÄIENDAVID ANDMETABELID.....	31
Kasutatud kirjandus.....	64
LISAD.....	65
Lisa 1. COVID-19 kiiruuringu küsimustik, 2020. a kevad.....	65
Lisa 2. COVID-19 kiiruuringu küsimustik, 2020. a suvi.....	71
Lisa 3. COVID-19 kiiruuringu küsimustik, 2021. a kevad	76

Joonised

Joonis 1. Valimi kujunemine COVID-19 kiiruuringus, 2020–2021.....	14
Joonis 2. Hinnang koroonaviiruse ohtlikkusele ning tõenäosusele haigestuda soo lõikes, 2020–2021 (%).....	19
Joonis 3. Tegevused koroonaviirusesse nakatumise vältimiseks, 2020–2021 (%).....	20
Joonis 4. Infoallikate kasutamine ja usaldamine eesti keelt kõnelevate vastajate hulgas, 2020. a kevad (%).....	21
Joonis 5. Infoallikate kasutamine ja usaldamine muukeelsete vastajate hulgas, 2020. a kevad (%).....	21
Joonis 6. Üldine suhtumine vaksineerimisse, 2020–2021 (%).....	22
Joonis 7. Hinnangud üldistele vaksineerimisega seotud väidetele, 2021. a suvi (%).....	23
Joonis 8. Vaimse tervisega seotud probleemide esinemine viimase kuu jooksul soo ja leibkonna elujärje alusel, 2021. a suvi (%).....	24
Joonis 9. Varasemast suurem stressi tajumine soo ja vanuserühma lõikes kolmel küsitluskorral 2020–2021 (%).....	25
Joonis 10. Alkoholi tarvitamise sagedus (%), 2020–2021.....	26
Joonis 11. Sissetuleku ja töökoormuse muutumine COVID pandeemia ajal, 2020–2021 (%).....	27

Tabelid

Tabel 1. Ülevaade COVID-19 kiiruuringule vastamisest kolmes küsitluses.....	15
Tabel 2. Vastajate jaotus taustaandmete ja soo järgi (n, kaalumata %).....	16
Tabel 3. Rahvastiku, valimi ning vastajate soo ja vanusjaotuse võrdlus (n, kaalumata %, kaalutud %).....	18
Tabel 4. Hinnang koroonaviiruse ohtlikkusele soo ja vanuserühma järgi (%).....	31
Tabel 5. Koroonaviirust ohtlikuks/pigem ohtlikuks pidanud vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	31
Tabel 6. Enda nakatumise tõenäoliseks pidamine mitte-nakatunudel soo ja vanuserühma järgi (%).....	32
Tabel 7. Koroonaviirusesse nakatumist tõenäoliseks pidanud mitte-nakatunud vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	32
Tabel 8. Tegevused koroonaviirusesse nakatumise vältimiseks (%).....	33
Tabel 9. Infoallikate kasutamine ja usaldamine* koduse keele järgi (%).....	33
Tabel 10. COVID-19 testi tegemine soo ja vanuserühma järgi (%).....	34
Tabel 11. COVID-19 testi teinud vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	34
Tabel 12. COVID-19 diagnoosiga vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	35
Tabel 13. Haigusnähtude esinemine COVID-19 diagnoosiga vastajatel* soo ja vanuserühma järgi (%).....	36
Tabel 14. Koroonaviirusega seonduva eelarvamusliku suhtumise tajumine COVID-19 diagnoosiga vastajatel* soo ja vanuserühma järgi (%).....	36

Tabel 15. Koroonaviirusega seonduvat eelarvamuslikku suhtumist tajunud COVID-19 diagnoosiga vastajate* sotsiaal-demograafiline jaotus (%)	37
Tabel 16. Koroonaviirusega seonduva eelarvamusliku suhtumise tajumine soo ja vanuserühma järgi (%)	37
Tabel 17. Koroonaviiruse pandeemia mõjul vastajate üldine suhtumine vaktsineerimisse soo ja vanuserühma järgi (%)	38
Tabel 18. Koroonaviiruse pandeemia mõjul vaktsineerimist vajalikuks pidama hakanud* vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	39
Tabel 19. Vaktsineerimist mittevajalikuks* pidavad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	39
Tabel 20. Vaktsineerimisega seotud väidetega nõustumine* (nõustun täielikult/pigem nõustun) soo ja vanuserühma järgi (%).....	40
Tabel 21. Väitega „Vaktsiinid on efektiivsed tõsiste haiguste ennetamisel“ mittenõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	41
Tabel 22. Väitega „Enese vaktsineerimine on oluline ka teiste inimeste kaitsmiseks“ mittenõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	41
Tabel 23. Väitega „Vaktsineerimine on ohutu“ mittenõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	42
Tabel 24. Väitega „Vaktsiine puudutav ametlik teave on usaldusväärne“ mittenõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	43
Tabel 25. Väitega „Vaktsineerimisel järgin arsti või tervishoiutöötaja soovitusi“ mittenõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	43
Tabel 26. Vaktsineerimiskavatsus* soo ja vanuserühma järgi (%)	44
Tabel 27. Võimalusel vaktsineerida kavatsevad (jah, kindlasti/ilmselt jah) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	45
Tabel 28. Vaktsineerida mittekavatsevad (ilmselt mitte/kindlasti mitte) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	45
Tabel 29. COVID-19 vastu vähemalt ühe doosiga vaktsineerimine* soo ja vanuserühma järgi (%)	46
Tabel 30. COVID-19 vastu vähemalt ühe doosiga vaktsineeritud vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	46
Tabel 31. Tervise enesehinnang soo ja vanuserühma järgi (%)	47
Tabel 32. Vaimse tervisega* seotud probleemide esinemine** viimase kuu jooksul soo ja vanuserühma järgi (%)	47
Tabel 33. Depressiooni sümptomitega vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	48
Tabel 34. Ärevuse sümptomitega vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	48
Tabel 35. Vaimse kurnatuse sümptomitega vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	49
Tabel 36. Unehäirete sümptomitega vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)	49
Tabel 37. Muutused stressi või ärevuse tundmises vastajate soo ja vanuserühma järgi (%)	50

Tabel 38. Võrreldes varasemaga suuremat stressi või ärevust tundnud* vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	51
Tabel 39. Suitsetamine soo ja vanuserühma järgi (%).....	52
Tabel 40. Igapäevasuitsetajatest vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	52
Tabel 41. Pandeemia mõju suitsetamisharjumustele vastajate* soo ja vanuserühma järgi (%).....	53
Tabel 42. Eriolukorra ajal rohkem kui varem suitsetama hakanud vastajate* sotsiaal-demograafiline jaotus (%).....	54
Tabel 43. Alkoholi tarvitamise sagedus soo ja vanuserühma järgi (%).....	55
Tabel 44. Muutused alkoholi tarvitamise sageduses 2020. a kevadel: enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja eriolukorra järgsel perioodil vastajate* soo ja vanuserühma järgi (%).....	55
Tabel 45. Alkoholi tarvitamise kogused nädalas soo ja vanuse järgi (%).....	56
Tabel 46. Keskmise nädalas tarvitatud absoluutse alkoholi kogus soo ja vanuse järgi (g).....	56
Tabel 47. Nädalas > 140 g (mehed) või > 70 g (naised) absoluutset alkoholi tarvitanud vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	57
Tabel 48. Alkoholi $\geq$ 4 korra nädalas tarvitanud vastajate sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	57
Tabel 49. Vähemalt poole tunni vältel tervisespordi harrastamine soo ja vanuse järgi (%).....	58
Tabel 50. Muutused tervisespordi harrastamise sageduses 2020. a kevadel: enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja eriolukorra järgsel perioodil vastajate soo ja vanuserühma järgi (%).....	58
Tabel 51. Hinnang oma toitumisele vastajate soo ja vanuserühma järgi (%).....	59
Tabel 52. Hinnang enda toitumisele 2020. a kevadel: enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja eriolukorra järgsel perioodil vastajate soo ja vanuserühma järgi (%).....	59
Tabel 53. Tervisespordi vähemalt kahel korral nädalas harrastavad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	60
Tabel 54. Enda hinnangul väga/pigem ebatervislikult* toituvad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	60
Tabel 55. Kaaluindeks (KMI) vastajate* soo ja vanuserühma järgi (%).....	60
Tabel 56. Ülekaalulised (KMI 25,0–29,9) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	61
Tabel 57. Rasvunud (KMI $\geq$ 30) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	61
Tabel 58. Viimase kuu sissetulek võrreldes eelnevate kuudega vastajate soo ja vanuserühma järgi (%).....	62
Tabel 59. Viimasel kuul vähenenud sissetulekuga vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	62
Tabel 60. Muutused ametlikus töökoormuses (töötavad vastajad) võrreldes varasema perioodiga* soo ja vanuserühma järgi (%).....	63
Tabel 61. Vähenenud ametliku töökoormusega töötavad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%).....	63

Lühikokkuvõte

Raport annab ülevaate rahvastikupõhisest kolmest eri ajahetkel läbi viidud küsitlusuuringust, mille eesmärk oli hinnata Eesti täiskasvanud rahvastiku kokkupuuteid koroonaviirusega ning pandeemia mõju inimeste hoiakutele, heaolule ja tervisekäitumisele.

Kõik kolm küsitluslained viidi läbi samal valimil (12 000 inimest). Uuritavatega võeti ühendust rahvastikuregistrist saadud meiliaadressi teel ning uuringusse kaasamine toimus veebipõhiselt. Esimese andmekogumise ajal (2020. a aprill) vastas küsitlusele 4606, teise andmekogumise ajal (2020. a juuni–juuli) 3464 ja kolmanda andmekogumise ajal (2021. a aprill–mai) 3604 inimest.

Läbivalt pidas ligikaudu 80% vastajatest koroonaviirust ohtlikuks ning umbes pooled mittenakatunutest pidasid enda nakatumist tulevikus tõenäoliseks. Vaktsineerimist nakkushaiguste vastu pidas kõigis kolmes küsitluses endiselt oluliseks enam kui pool vastajatest ning nende osakaal aastaga mõnevõrra suurenes. COVID-19 vastu kavatses võimaluse avanedes minna vaktsineerima 70% mittevaktsineeritustest. Vaktsineerimise ohutuses ja vajalikkuses kõhklesid suurema tõenäosusega madalama haridustaseme ja kehvema elujärgjega vastajad.

Tajutud stressitase oli kõrgem 2020. a ja 2021. a kevadel, mil ligi pooled vastajad väitsid, et tundsid võrreldes varasemaga rohkem stressi. Tavapärasest suuremat stressi tundsid suurema tõenäosusega naised ja kehvemal elujärgjel vastajad. Vaimse tervisega seotud probleemidest esines kurnatuse sümptomeid 34%-l, unehäirete sümptomeid 30%-l, depressiooni sümptomeid 18%-l ja ärevushäirete sümptomeid 16%-l vastajatest.

Pandeemia mõju tervisekäitumisele oli vähene. Märkimisväärseid muutusi suitsetamise, alkoholi tarvitamise, liikumise ja toitumise harjumustes ei esinenud. Mõnevõrra suurenes nende osakaal, kes tarvitasid alkoholi vähemalt neljal korral nädalas, kuid samas suurenes ka nende vastajate osakaal, kes alkoholi ei tarvitanud.

Enam kui poolte vastajate sissetulek püsis stabiilsena, sissetulek vähenes 2020. a neljandikul ja 2021. a viiendikul. Umbes kümnendik tõi 2021. a välja, et nende sissetulek suurenes. Ligi pooltel jäi töökoormus samaks, neljandikul suurenes ja neljandikul vähenes. Võrreldes 2021. aastaga oli 2020. a suvel rohkem neid, kes otsisid uut töökohta, olid sunnitud puhkusel või koondatud.

Kokkuvõtteks võib öelda, et pandeemia mõju tervisekäitumisele oli vähene, kuid võrreldes varasemate uuringutega on märgatavalt suurenenud vaimse tervise probleemide esinemine. Üldine positiivne hoiak vaktsineerimise suhtes on aastaga mõnevõrra suurenenud. Selgelt tuleb esile, et vaktsineerimises kõhklemine on seotud vastajate madalama haridustaseme ning kehvema elujärgjega.

Summary

The report provides an overview of three population-based surveys conducted during the COVID-19 pandemic in Estonia. The aim of the study was to assess the exposure of the Estonian adult population to the SARS-CoV-2 coronavirus and describe the impact of the pandemic on people's attitudes, well-being, and health behaviour during the pandemic.

All three waves of the survey were conducted on the same sample (nationally representative stratified random sample of 12,000 individuals aged 18–79 years with a valid email address). The respondents were contacted by e-mail, received from the Population Registry and the surveys were conducted online. During the first data collection (at a time of the state of emergency – April 2020) 4606 people, during the second data collection (June – July 2020) 3464 people and during the third data collection (April–May 2021) 3604 people responded to the survey. The adjusted response rate was the highest in the spring of 2020 (41%) and the lowest in the summer of 2020 (31%).

The questionnaire of the survey (in Estonian and Russian) was based on a locally adapted version of WHO tool for behavioural insights on COVID-19. The topics and number of questions varied in the surveys. For example, in the spring of 2020, the focus was on people's awareness of the coronavirus and the assessment of measures to prevent the spread of the coronavirus. Then, in the summer of 2020, there was a focus on the impact of the COVID-19 pandemic on health behaviours. A year later, in the spring of 2021, there were more issues related to mental health and vaccination.

In all surveys, information about personal exposure and attitudes towards the COVID-19 virus and socio-demographic data on respondents were collected. The study protocol was approved (no. 271, from April 8, 2020) by the Research Ethics Committee of the National Institute for Health Development.

In all three surveys, eight out of ten respondents considered the coronavirus to be dangerous. Women, the elderly, Estonian speakers and respondents with higher education considered the virus to be more dangerous. Regardless of the time of the survey, every second non-infected person considered themselves likely to be infected with the coronavirus.

To prevent coronavirus infection, most respondents regularly washed and disinfected their hands, avoided close contacts and gatherings, and avoided contact with people with symptoms. In the spring of 2021, the protective face mask was used by almost nine out of ten respondents. Less than one percent did not use any measures to prevent the virus from spreading.

COVID-19 disease was diagnosed in 0.1% of respondents in the spring of 2020, 0.3% in the summer of 2020 and 11% in the spring of 2021. Of those tested, 7% were diagnosed with COVID-19 in the spring of 2020, 11% in the summer of 2020, and 20% in the spring of 2021.

Vaccination in general (not only against COVID-19, but against all infectious diseases) was considered important by more than half of the respondents. Those who did not consider vaccination important in the past but changed their attitude were 5% in the summer of 2020 and 8% a year later.

In the spring of 2021 attitudes towards vaccination were studied in more detail. Nine out of ten respondents agreed with the statements "Vaccines are effective in preventing serious diseases", "Self-vaccination is also important for the protection of other people" and "I follow the recommendations of a doctor or other healthcare professional when vaccinating" and only 3-4% of respondents disagreed with these statements. Slightly fewer respondents agreed with the statements "Vaccination is safe" (62%) and "Official information on vaccines is reliable" (63%).

There were more women (especially in age-group 30–44-years), non-Estonian speakers and respondents with basic and secondary education among those who had doubts about the safety of the vaccines. Quite similarly, trust in official information channels related to vaccination was lower among non-Estonian speakers and respondents with primary and secondary education.

At the time of the last survey, in the spring of 2021, 70% of non-vaccinated people planned to be vaccinated against COVID-19. 12% could not say whether to get vaccinated or not. Among those who did not intend to vaccinate themselves were more non-Estonian speakers, people with lower levels of education and poorer living conditions.

The Emotional State Questionnaire (EST-Q2) was used in the spring of 2021 survey to map mental health. In the last four weeks 18% (15% of men, 22% of women) had symptoms of depression; 16% (12% of men, 21% of women) had symptoms of anxiety; 34% (28% of men, 40% of women) had symptoms of fatigue and 30% (25% of men, 35% of women) had symptoms of insomnia. All mentioned mental health problems (except insomnia) were more common among women, especially in 18–29-years old and among those who had poorer living conditions.

In both the spring of 2020 and in the spring of 2021, every second respondent felt more stress or anxiety than previously. However, in the summer of 2020, only one in four felt more stress than usual. Higher levels of perceived stress were found in women, in younger age groups and among people living in poorer conditions.

The majority (94%) of respondents stated in the summer of 2020 that their smoking habits did not change during the pandemic. 2% started smoking more frequently and 4% of respondents reduced or stopped smoking. 4% of respondents (8% of men and 3% of women) consumed alcohol at least four times a week before the pandemic. During the state of emergency, in the spring of 2020, alcohol consumption (at least four times a week) increased. At the same time, the proportion of those who did not drink alcohol also increased.

The proportion of those who were physically active at least twice a week was similar (approximately 50%) in both the summer of 2020 and the spring of 2021. Only during the state of emergency, there were slightly less physically active respondents (45%). Almost half of the respondents considered their diet to be healthy at all data collection time points.

In both the summer of 2020 and in the spring of 2021, there were more than half of all respondents whose income did not change compared to the previous months. Respondents with reduced income were a quarter in the summer of 2020 and a fifth in the spring of 2021.

In both the summer of 2020 and in the spring of 2021, almost half of the working respondents answered that their official workload had not changed during the last six months. The workload increased by 18% of participants in the spring of 2020 and 29% in the summer 2021. Workload decreased by 19% and 15% respectively.

In conclusion, the impact of the pandemic on health behaviour was small, but the prevalence of mental health problems has increased significantly compared to previous studies. The overall positive attitude towards vaccination has increased somewhat over the year. Hesitation in vaccination is related to the lower level of education and poorer living conditions of the respondents.

Заключение

В отчете представлен обзор трех опросов населения, проведенных во время пандемии COVID-19 в Эстонии. Целью исследования было оценить воздействие коронавируса SARS-CoV-2 на взрослое населения Эстонии и описать влияние пандемии на отношения людей, их благополучие и поведение в отношении здоровья.

Все три волны исследования проводились с одной и той же выборкой (национально репрезентативная стратифицированная случайная выборка из 12 000 человек в возрасте 18–79 лет с действующим адресом электронной почты). С респондентами связывались по электронной почте, полученной из регистра народонаселения, опросы проводились в онлайн среде. Во время первого сбора данных (в период чрезвычайного положения – апрель 2020 года) в опросе приняли участие 4606 человек, во время второго сбора данных (июнь – июль 2020 года) – 3464 человека и во время третьего сбора данных (апрель – май 2021 года) – 3604 человека. Скорректированная доля ответивших была самой высокой весной 2020 года (41%) и самой низкой летом 2020 года (31%).

Анкета опроса (на эстонском и русском языках) была основана на адаптированной к местным условиям версии руководства ВОЗ для анализа поведенческих аспектов, связанных с COVID-19. Темы и количество вопросов в опросах варьировались. Например, весной 2020 года основное внимание уделялось осведомленности людей о коронавирусе и оценке мер по предотвращению распространения коронавируса. Летом 2020 года, основное внимание было уделено влиянию пандемии COVID-19 на поведение в отношении здоровья. Год спустя, весной 2021 года, больше внимания было уделено вопросам, связанным с психическим здоровьем и вакцинацией.

Во всех опросах была собрана информация о личном воздействии и отношении к вирусу COVID-19, а также социально-демографические данные респондентов. Протокол исследования был одобрен (№ 271, от 8 апреля 2020 года) Комитетом по этике научных исследований государственного института развития здоровья.

Во всех трех опросах, восемь из десяти респондентов считали коронавирус опасным. Женщины, пожилые люди, эстоноговорящие жители и респонденты с высшим образованием считали вирус более опасным. Независимо от времени проведения опроса, каждый второй незараженный человек считал себя инфицированным коронавирусом.

Для предотвращения заражения коронавирусом большинство респондентов регулярно мыли и дезинфицировали руки, избегали тесных контактов и массового скопления людей, а также контактов с людьми с симптомами заболевания. Весной 2021 года маску использовали почти девять из десяти респондентов. Менее одного процента не использовали никаких мер для предотвращения распространения вируса.

Заболевание COVID-19 было диагностировано у 0,1% респондентов весной 2020 года, у 0,3% – летом 2020 года и 11% – весной 2021 года. Из числа опрошенных, у 7% диагностировали COVID-19 весной 2020 года, у 11% – летом 2020 года и у 20% – весной 2021 года.

Вакцинацию в целом (не только против COVID-19, но и против всех инфекционных заболеваний) считают важной более половины респондентов. Тех, кто не считал вакцинацию важной в прошлом, но изменил свое отношение, было 5% летом 2020 года и 8% годом позже. Весной 2021 года отношение к вакцинации было изучено более подробно. Девять из десяти респондентов согласились с утверждениями «Вакцины эффективны в предотвращении серьезных заболеваний», «Вакцинация также важна для защиты других людей» и «При вакцинации я следую рекомендациям врача или другого медицинского работника», и только 3–4% респондентов не согласились с

этими утверждениями. Немного меньше респондентов согласились с утверждениями «Вакцинация безопасна» (62%) и «Официальная информация о вакцинах достоверна» (63%).

Среди сомневающихся в безопасности вакцин было больше женщин (особенно в возрасте 30–44 года), респондентов, не говорящих на эстонском языке, а также с начальным и средним образованием. Аналогично, доверие к официальным информационным каналам, связанным с вакцинацией, было ниже среди респондентов, не говорящих на эстонском языке и с начальным и средним образованием.

На момент последнего опроса, весной 2021 года, 70% невакцинированных людей планировали вакцинироваться против COVID-19. 12% не смогли сказать, будут ли они вакцинироваться или нет. Среди тех, кто не собирался вакцинироваться, было больше лиц, не говорящих на эстонском языке, людей с более низким уровнем образования и более низким уровнем жизни.

Тест эмоционального самочувствия (EST-Q2) был использован весной 2021 года для определения состояния психического здоровья. За последние четыре недели 18% (15% мужчин, 22% женщин) имели симптомы депрессии; 16% (12% мужчин, 21% женщин) симптомы тревоги; 34% (28% мужчин, 40% женщин) симптомы утомления и 30% (25% мужчин, 35% женщин) симптомы бессонницы. Все перечисленные проблемы психического здоровья (кроме бессонницы) чаще встречались среди женщин, особенно в возрасте 18–29 лет и среди тех, кто имел более низкий уровень жизни.

Как весной 2020 года, так и весной 2021 года каждый второй респондент испытывал больше стресса или тревоги, чем раньше. Однако летом 2020 года только каждый четвертый чувствовал более сильный стресс, чем обычно. Более высокий уровень субъективного стресса был отмечен среди женщин, в более молодых возрастных группах и среди людей с более низким уровнем жизни.

Летом 2020 года большинство (94%) респондентов заявили, что их привычки курения не изменились во время пандемии. 2% стали курить чаще, а 4% респондентов сократили или прекратили потребление табака. 4% респондентов (8% мужчин и 3% женщин) до пандемии употребляли алкоголь как минимум четыре раза в неделю. Во время чрезвычайного положения, весной 2020 года, потребление алкоголя (как минимум четыре раза в неделю) увеличилось. В то же время увеличилась и доля тех, кто не употреблял алкоголь.

Доля тех, кто был физически активен как минимум два раза в неделю, была одинаковой (около 50%) как летом 2020 года, так и весной 2021 года. Только во время чрезвычайного положения физически активных респондентов было немного меньше (45%). Почти половина респондентов считали свое питание здоровым во всех временных точках сбора данных.

И летом 2020 года, и весной 2021 года у более чем половины всех респондентов доход не изменился по сравнению с предыдущими месяцами. Доход снизился у четверти респондентов летом 2020 года, и у одной пятой весной 2021 года.

Как летом 2020 года, так и весной 2021 года почти половина работающих респондентов ответили, что их официальная рабочая нагрузка не изменилась за последние шесть месяцев. Нагрузка увеличилась у 18% участников весной 2020 года и у 29% летом 2021 года. Нагрузка снизилась на 19% и 15% соответственно.

В заключение следует отметить, что влияние пандемии на поведение в отношении здоровья было небольшим, однако по сравнению с предыдущими исследованиями значительно выросла доля проблем с душевным здоровьем. За год несколько возросло общее положительное отношение к вакцинации. Сомнения по поводу вакцинации связаны с более низким уровнем образования и более низким уровнем жизни респондентов.

Sissejuhatus

COVID-19 on koroonaviiruse SARS-CoV-2 tekitatud nakkushaigus, mida kirjeldati esmakordselt 2019. aastal Hiinas ning mille leviku hindas Maailma Terviseorganisatsioon 11.03.2020 pandeemiliseks. Eestisse jõudis COVID-19 2020. a märtsis, kui tekkis esimene haiguspuhang. Et hinnata Eesti elanike kokkupuuteid nimetatud koroonaviirusega ja viirusest põhjustatud olukorra mõju inimeste hoiakutele, heaolule ja tervisekäitumisele, algatasid Tervise Arengu Instituudi (TAI) teadlased 2020. a märtsis rahvastikupõhise küsitlusuuringu „Teadlikkus koroonaviirusest ja seotud hoiakud Eestis“ (edaspidi COVID-19 kiiruuring). Algselt läbilõikelise veebiküsitlusena kavandatud uuringu esimene andmekogumine toimus 2020. a aprillis COVID-19 tõkestamiseks kehtestatud eriolukorra ajal. Paari kuu möödudes, juunis–juulis viidi samal valimil läbi kordusuuring ning kolmas andmekogumine longituudse uuringukavandi alusel tehti 2021. a aprillis.

1 METOODIKA

Nakatumisnäitajate kiire kasv ja eriolukorraga kaasnenud teadmatus 2020. a märtsis olid samaaegselt nii uuringu vajalikkuse põhjenduseks kui ka metodoloogiliseks lähtekohaks. Erinevalt mitmetest samal ajal algatatud küsitlusuuringutest, oli COVID-19 kiiruuringu esmaseks kriteeriumiks tulemuste esinduslikkus ja üldistatavus Eesti täisealisele rahvastikule. Samuti tingis epidemioloogilise olukorra kiire muutumine vajaduse korraldada andmekogumine väga lühikese perioodi jooksul. Nendest nõuetest tulenevalt valisid uuringu korraldajad andmekogumiseks veebipõhise küsitlusuuringu meetodi. Uuringu kavandit hindas Tervise Arengu Instituudi inimuuringute eetikakomitee (kooskõlastuse nr 271, 08.04.20).

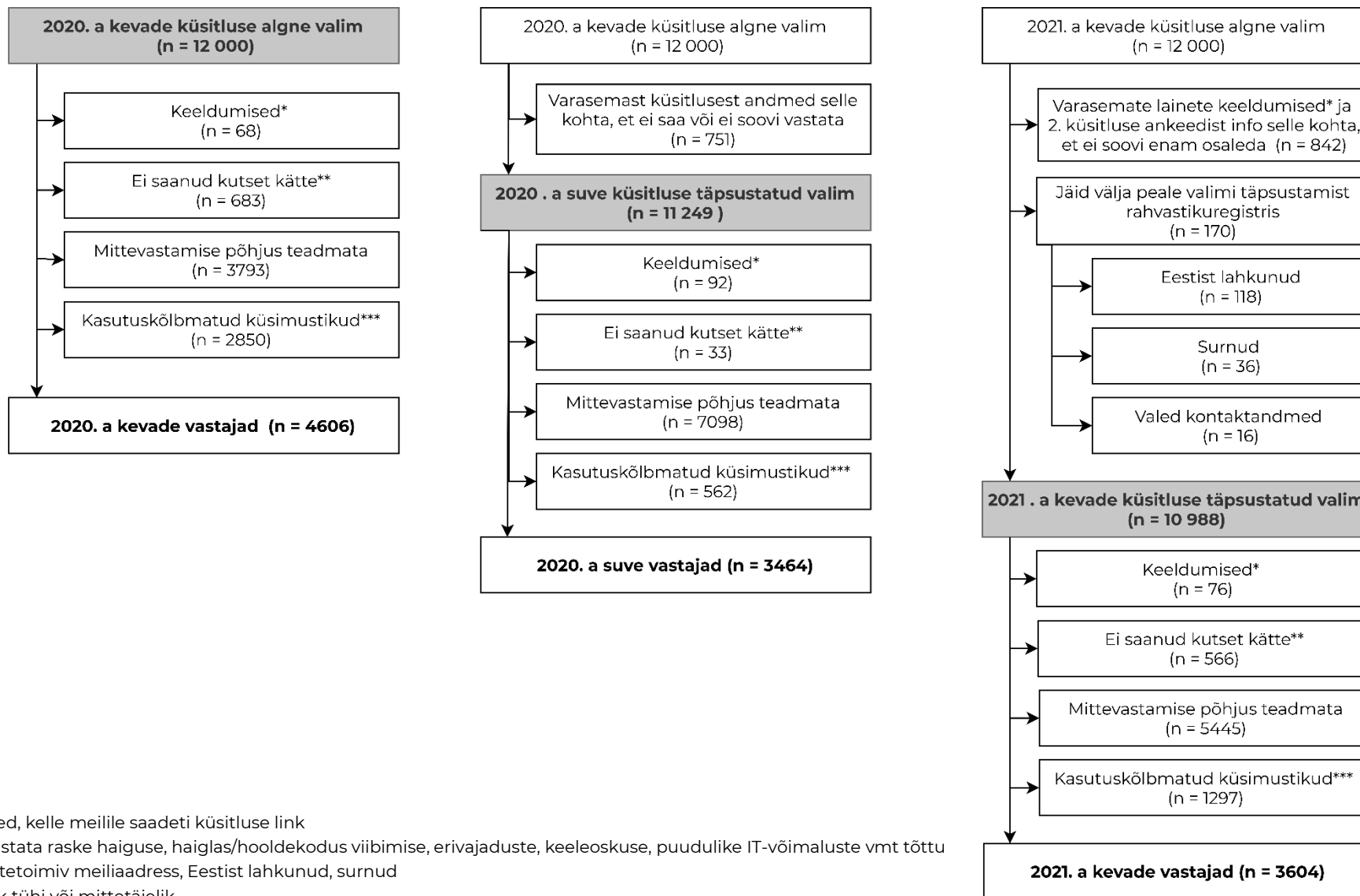
1.1 Valim ja andmekogumine

COVID-19 kiiruuringu üldkogumiks on 994 487 Eesti elanikku vanuses 18–79 aastat (statistikaameti andmed 1.01.2020. a seisuga). Valim suurusega 12 000 inimest moodustati rahvastikuregistri loendist süstemaatilise kihitatud juhuvaliku alusel. Valimiraamiks olid 18–79-aastased Eesti alalised elanikud, kellel oli rahvastikuregistris vähemalt üks meiliaadress. Valimi kihtideks olid sugu ja vanus (kokku 13 vanuserühma: 18–19-aastased ja edasi 5-aastase sammuga, 20–24-a, 25–29-a jne kuni 75–79-a).

Esimene andmekogumine (edaspidi 2020. a kevade küsitlus) toimus eriolukorra ajal (09–19.04.2020), teine (edaspidi 2020. a suve küsitlus) pärast eriolukorda (11.06–20.07.2020) ja kolmas (edaspidi 2021. a kevade küsitlus) esimesest küsitlusest aasta hiljem (13.04–05.05.2021). Uuritavate kaasamine toimus veebipõhiselt Limesurvey platvormi vahendusel. Uuritavatega võeti ühendust rahvastikuregistrist saadud meiliaadressi teel, kuhu saadeti uuringukutse koos personaalse küsitluse veeblingiga. Küsimustikule sai vastata nii eesti kui vene keeles. Vastused laekusid elektroonsesse andmebaasi pseudonümitult. Uuringus osalemist sai katkestada igal ajal ja loobumisest sai anda teada meili ja telefoni teel. Neile, kes ei olnud küsimustikule vastanud ega teada andnud oma mitteosalemisest, saadeti 2020. a kevadel ja suvel kaks meeldetuletust ning 2021. a kevadel kolm meeldetuletust.

Viimasest, 2021. a kevade küsitlusest jäeti välja isikud, kes varasema info põhjal ei soovinud uuringus osaleda või ei saanud vastata (elasid välismaal, olid vahepeal surnud, ei saanud vastata raske haiguse, haiglas/hooldekodus viibimise, erivajaduste, keeleoskuse, puudulike IT-võimaluste vmt tõttu). Vastav info laekus uuringujuhile meili ja telefoni teel ning edasistest uuringulainetest keeldumise kohta ka varasema küsitluslaine ankeedist. Lisaks tehti märtsis 2021. a rahvastikuregistrisse valimi uuendamiseks päring, millega täpsustati valimisse kuuluvate isikute andmeid. Päringu alusel eemaldati algsest valimist vahepeal surnud ja Eestist välismaale lahkunud isikud, samuti isikud, kelle kontaktandmed olid varasemate küsitluste põhjal teadaolevalt valed ja ei olnud vahepeal uues rahvastikuregistri päringus muutunud.

Andmebaasi puhastamise käigus kontrolliti, et ankeetidel oleks taustaandmete plokis täidetud vähemalt sugu, sünniaeg, elukoht, asula, kodune keel ja haridustase. Kui minimaalsed taustaandmed puudusid, ankeet kustutati. Samuti eemaldati andmebaasist osaliselt täidetud (kasutuskõlbmatud) ankeedid. Joonisel 1 on esitatud valimi kujunemine ja lõplik analüüsi kaasatud vastajate arv.

Joonis 1. Valimi kujunemine COVID-19 kiiruuringus, 2020–2021.

Kõik kolm küsitlust viidi läbi samal valimil. Esimese, 2020. a kevade küsitluse, andmed laekusid anonüümselt, 2020. a suve ja 2021. a kevade küsitlused olid isikustatud ning tulemuste põhjal on võimalik hinnata muutuseid ka isikute lõikes. Küsitluste kohandamata vastamismäär jäi vahemikku 31–38%, olles kõrgeim 2020. a kevadel ning madalaim 2020. a suvel (tabel 1).

Tabel 1. Ülevaade COVID-19 kiiruuringule vastamisest kolmes küsitluses

	2020. a kevad	2020. a suvi	2021. a kevad
Algvalim (n)	12 000	11 249	10 988
Täielikult vastatud	4606	3464	3604
Kohandamata vastamismäär*	38,4	30,8	32,8
Kohandatud vastamismäär**(%)	40,9	31,1	34,6

* Kohandamata vastamismäär on leitud vastatud vastajate ja algvalimi jagatisena

** Kohandatud vastamismäära puhul on algvalimist välja arvatud isikud, kes teadaolevalt ei saanud kutset kätte (vale või mittetoimiv meiliaadress, Eestist lahkunud, surnud) ning need, kes keeldusid uuringus osalemast

1.2 Küsimustik

Küsimustike (lisad 1–3) koostamisel võeti aluseks Punase Risti Seltside Liiga (ingl *The International Federation of Red Cross, IFRC*), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Lastefondi (ingl *United Nations Children's Fund, UNICEF*) ja Maailma Terviseorganisatsiooni (ingl *World Health Organization, WHO*) COVID-19 alane riskikommunikatsiooni ja kogukondade kaasamise tegevuskava (1), mida kohandati Eesti oludele ja vajadustele.

Teemad ja küsimuste arv oli küsitlustes erinev. Näiteks 2020. a kevadel oli fookuses inimeste teadlikkus koroonaviirusest ja hinnang koroonaviiruse leviku tõkestamise meetmetele. Seejärel, 2020. a suvel, keskenduti rohkem tervisekäitumisele enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja pärast eriolukorda ning plaanilise ravi piiramise mõjudele. Aasta hiljem, 2021. a kevadel, oli rohkem vaimse tervise ja vaksineerimisega seotud küsimusi. Kõikides küsitlustes uuriti isikliku kokkupuute ja hoiakute kohta seoses COVID-19 haigust põhjustava viirusega ning koguti vastajate kohta sotsiaal-demograafilist teavet.

1.3 Vastajate sotsiaal-demograafiline taust

Sarnaselt kogurahvastikuga olid vastajatest enam kui pooled naised. Vanuse poolest oli 2020. a kevade küsitluses ligi veerand ning järgmistes küsitlustes ligi kolmandik üle 65-aastased. Kõikides küsitluslainetes oli ligi viiendiku koduseks keeleks muu keel kui eesti keel. Veidi vähem kui pooled vastajatest olid keskhariidusega, kümnendikul oli põhiharidus. Üle 80% vastajatest hindas enda leibkonna elujärke vähemalt heaks, kuuendik leidis, et neil on oma leibkonna sissetulekuga raske või väga hakkama saada (tabel 2).

Enam kui pool vastajatest elas suurtes linnades, alla tuhande elanikuga piirkondades elas neljandik. Vastajaid oli kõigist Eesti piirkondadest, kolmandik elas Tallinnas, mujal Harjumaal ja Tartumaal elas mõlemas 13–14% vastajatest.

Vastamisnihe korrigeerimiseks ja tulemuste võrreldavuse tagamiseks Eesti rahvastikuga kaaluti uuringutulemusi soo ja vanuse alusel. Rahvastiku, valimi ning vastajate soo ja vanusjaotuse võrdlus on esitatud allpool (tabel 3).

Tabel 2. Vastajate jaotus taustaandmete ja soo järgi (n, kaalumata %)

	2020. a kevad						2020. a suvi						2021. a kevad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vanus																		
18–29	323	17,1	576	21,2	899	19,5	183	13,6	318	15,0	501	14,5	205	14,6	358	16,3	563	15,6
30–44	438	23,1	621	22,9	1059	23,0	264	19,6	456	21,5	720	20,8	301	21,4	485	22,1	786	21,8
45–54	269	14,2	425	15,7	694	15,1	179	13,3	322	15,2	501	14,5	192	13,7	346	15,7	538	14,9
55–64	271	14,3	426	15,7	697	15,1	217	16,2	356	16,8	573	16,5	223	15,9	356	16,2	579	16,1
65–79	592	31,3	665	24,5	1257	27,3	501	37,3	668	31,5	1169	33,8	484	34,4	654	29,7	1138	31,6
Rahvus																		
Eestlane	1553	82,0	2213	81,6	3766	81,8	1065	79,2	1702	80,3	2767	79,9	1126	80,1	1829	83,2	2955	82,0
Mitte-eestlane	340	18,0	500	18,4	840	18,3	279	20,8	415	19,6	694	20,0	277	19,7	368	16,7	645	17,9
Kodune keel																		
Eesti	1512	79,9	2168	79,9	3680	79,9	1048	78,0	1685	79,5	2733	78,9	1111	79,1	1798	81,8	2909	80,7
Muu	381	20,1	545	20,1	926	20,1	296	22,0	435	20,5	731	21,1	294	20,9	401	18,2	695	19,3
Haridus																		
Kuni põhiharidus	235	12,4	264	9,7	499	10,8	84	6,3	119	5,6	203	5,9	178	12,7	174	7,9	352	9,8
Kesk- või kutseharidus	982	51,9	1251	46,1	2233	48,5	669	49,8	991	46,8	1660	47,9	628	44,7	938	42,7	1566	43,5
Kõrgharidus	676	35,7	1198	44,1	1874	40,7	591	44,0	1010	47,6	1601	46,2	599	42,6	1087	49,4	1686	46,8
Tööhõive staatus																		
Töötav	–	–	–	–	–	–	811	60,3	1258	59,3	2069	59,7	880	62,6	1361	61,9	2241	62,2
Töötu	–	–	–	–	–	–	63	4,7	88	4,2	151	4,4	64	4,6	80	3,6	144	4,0
Mittetöötav	–	–	–	–	–	–	470	35,0	773	34,5	1243	35,9	458	32,6	754	34,3	1212	33,6
Kokku	1893	41,1	2713	58,9	4606	100	1344	38,8	2120	61,2	3464	100	1405	39,0	2199	61,0	3604	100

(Tabel 2 jätkub järgmisel lehel)

Tabel 2. Järg... Vastajate jaotus taustaandmete ja soo järgi (n, kaalumata %)

	2020. a kevad						2020. a suvi						2021. a kevad						
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Leibkonna elujärg*																			
Kehv	–	–	–	–	–	–	197	14,7	346	16,3	543	15,7	193	13,7	338	15,4	531	14,7	
Hea	–	–	–	–	–	–	819	60,9	1272	60,0	2091	60,4	796	56,7	1275	58,0	2071	57,5	
Väga hea	–	–	–	–	–	–	322	24,0	496	23,4	818	23,6	412	29,3	576	26,2	988	27,4	
Elukoht																			
Alla 1000 elanikuga asula/maa	567	30,0	660	24,3	1227	26,6	364	27,1	505	23,8	869	25,1	391	27,8	505	23,0	896	24,9	
1000–10 000 elanikuga asula	349	18,4	584	21,5	933	20,3	235	17,5	401	18,9	636	18,4	267	19,0	481	21,9	748	20,8	
Üle 10 000 elanikuga linn	977	51,6	1469	24,2	2446	53,1	744	55,4	1214	57,3	1958	56,5	747	53,2	1213	55,2	1960	54,4	
Elupiirkond**																			
Põhja-Eesti	800	42,3	1230	45,3	2030	44,1	616	45,8	968	45,7	1584	45,7	675	48,0	1022	46,5	1697	47,1	
Lääne-Eesti	224	11,8	330	12,2	554	12,0	149	11,1	258	12,2	407	11,8	150	10,7	243	11,1	393	10,9	
Kesk-Eesti	206	10,9	265	9,8	471	10,2	144	10,7	196	9,3	340	9,8	140	10,0	195	8,9	335	9,3	
Kirde-Eesti	91	4,8	188	6,9	279	6,1	80	6,0	145	6,8	225	6,5	70	5,0	136	6,2	206	5,7	
Lõuna-Eesti	508	26,8	660	24,3	1168	25,4	313	23,3	511	24,1	824	23,8	350	24,9	578	26,3	928	25,7	
Välismaa	64	3,4	40	1,5	104	2,3	35	2,6	35	1,7	70	2,0	18	1,3	24	1,1	42	1,2	
Kokku	1893	41,1	2713	58,9	4606	100	1344	38,8	2120	61,2	3464	100	1405	39,0	2199	61,0	3604	100	

– andmeid ei kogutud

* leibkonna elujärg: kehv: raske või väga raske hakkama saada; hea: saab hakkama; väga hea: elab mugavalt

* piirkond määratletud statistiliste territoriaalüksuste klassifikaatori NUTS 3 alusel:

Põhja-Eesti: Harju maakond; Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond; Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond; Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond; Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond.

Tabel 3. Rahvastiku, valimi ning vastajate soo ja vanusjaotuse võrdlus (n, kaalumata %, kaalutud %)

	Mees						Naine						Kokku	
	18–29	30–44	45–54	55–64	65–79	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	65–79	Kokku		
	%												n	
2020. a kevad														
Rahvastik*	9,2	14,8	8,7	8,0	7,1	47,8	8,5	13,7	8,8	9,5	11,7	52,2	100	994 735
Algvalim	10,5	11,7	6,9	6,4	13,7	49,3	10,0	10,9	7,0	7,5	15,3	50,7	100	12 000
Vastajad	7,0	9,5	5,8	5,9	12,9	41,1	12,5	13,5	9,2	9,2	14,4	58,9	100	4606
Vastajad (kaalutud)	9,2	14,7	8,7	8,0	7,2	47,8	8,6	13,7	8,8	9,5	11,7	52,2	100	4606
2020. a suvi														
Rahvastik*	9,2	14,8	8,7	8,0	7,1	47,8	8,5	13,7	8,8	9,5	11,7	52,2	100	994 735
Algvalim	10,5	11,7	6,9	6,4	13,7	49,3	10,0	10,9	7,0	7,5	15,3	50,7	100	12 000
Vastajad	5,3	7,6	5,2	6,3	14,5	38,8	9,2	13,2	9,3	10,3	19,3	61,2	100	3464
Vastajad (kaalutud)	9,2	14,8	8,7	8,0	7,2	47,8	8,6	13,7	8,8	9,5	11,7	52,3	100	3464
2021. a kevad														
Rahvastik**	8,8	15,1	8,8	8,0	7,3	48,0	8,2	13,9	8,8	9,4	11,7	52,0	100	994 487
Algvalim	10,5	11,7	6,9	6,4	13,7	49,3	10,0	10,9	7,0	7,5	15,3	50,7	100	12 000
Vastajad	5,7	8,4	5,3	6,2	13,4	39,0	9,9	13,5	9,6	9,9	18,2	61,0	100	3604
Vastajad (kaalutud)	8,9	15,1	8,8	8,1	7,2	48,0	8,2	13,8	8,9	9,4	11,7	51,9	100	3604

*rahvastik seisuga 01.01.2018, statistikaameti andmed

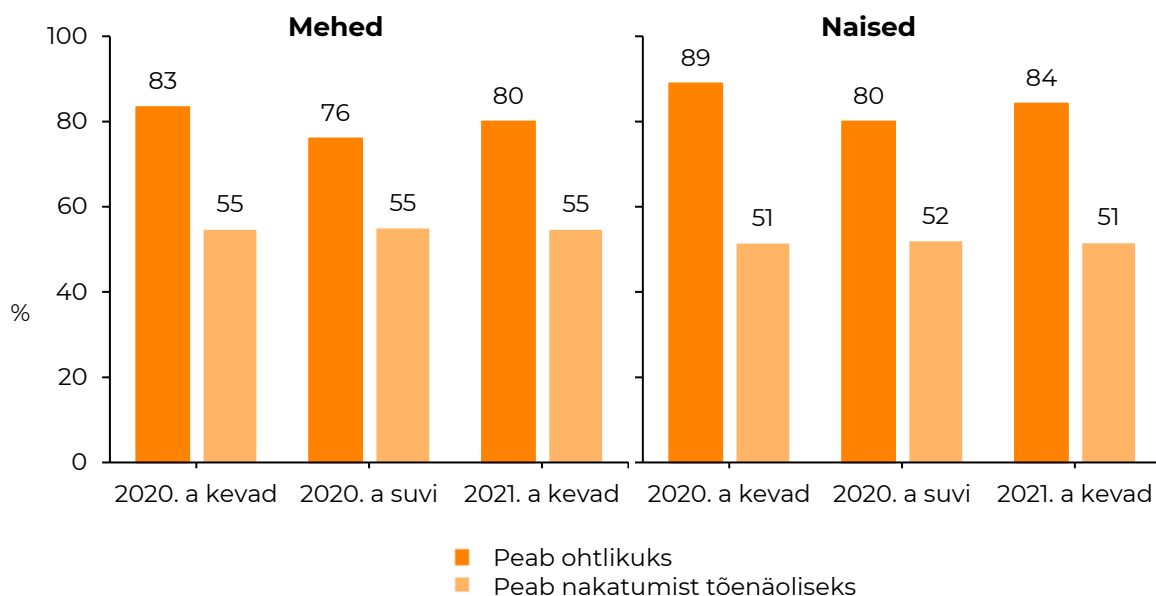
**rahvastik seisuga 01.01.2020, statistikaameti andmed

2 TULEMUSED

2.1 Pandeemiaga seotud hoiakud, teadlikkus ja käitumine

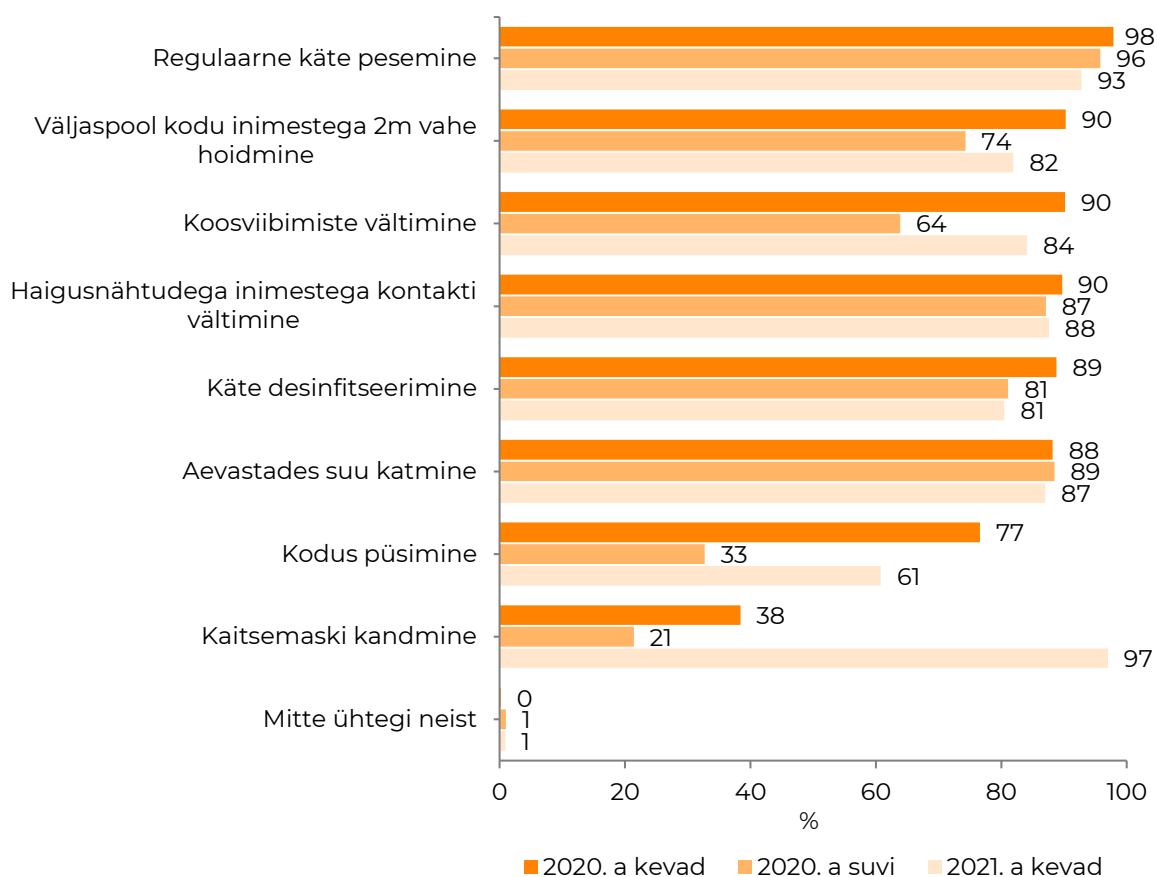
Koroonaviirust pidas 2020. a kevadel ohtlikuks või väga ohtlikuks 86% vastajatest, 2020. a suvel oli selliseid vastajaid mõnevõrra vähem (78%), kuid 2021. a kevadeks oli neid taas rohkem (82%) (joonis 2, tabel 4). Naised ja eakamaid pidasid koroonaviirust ohtlikumaks kui mehed. Lisaks hindasid viimases küsitluses viirust ohtlikumaks eesti keelt kõnelevad, kõrgharidusega vastajad ning heal või väga heal elujärjel vastajad (tabel 5).

Sõltumata küsitluse ajast pidas mitte-nakatunutest enda nakatumist koroonaviirusesse tõenäoliseks iga teine (joonis 1, tabel 6). Nakatumise tõenäosust hindasid viimases küsitluses suuremaks muukeelsed, kõrgharidusega, üle 1000 elanikuga asulates/linnades ja Kirde-Eestis elavad vastajad (tabel 7).

Joonis 2. Hinnang koroonaviiruse ohtlikkusele ning tõenäosusele haigestuda soo lõikes, 2020–2021 (%).

Koroonaviirusega nakatumise vältimiseks pesi ja desinfitseeris enamik vastajaid kõigis küsitluslainetes regulaarselt käsi, vältis lähikontakte ja koosviibimisi ning kontakte haigusnähtudega inimestega. Kaitsemaski kasutas 2021. a kevadel peaaegu üheksa kümnest vastajast. Vähem kui üks protsent ei kasutanud mitte ühtegi meetet viiruse leviku tõkestamiseks (joonis 3, tabel 8).

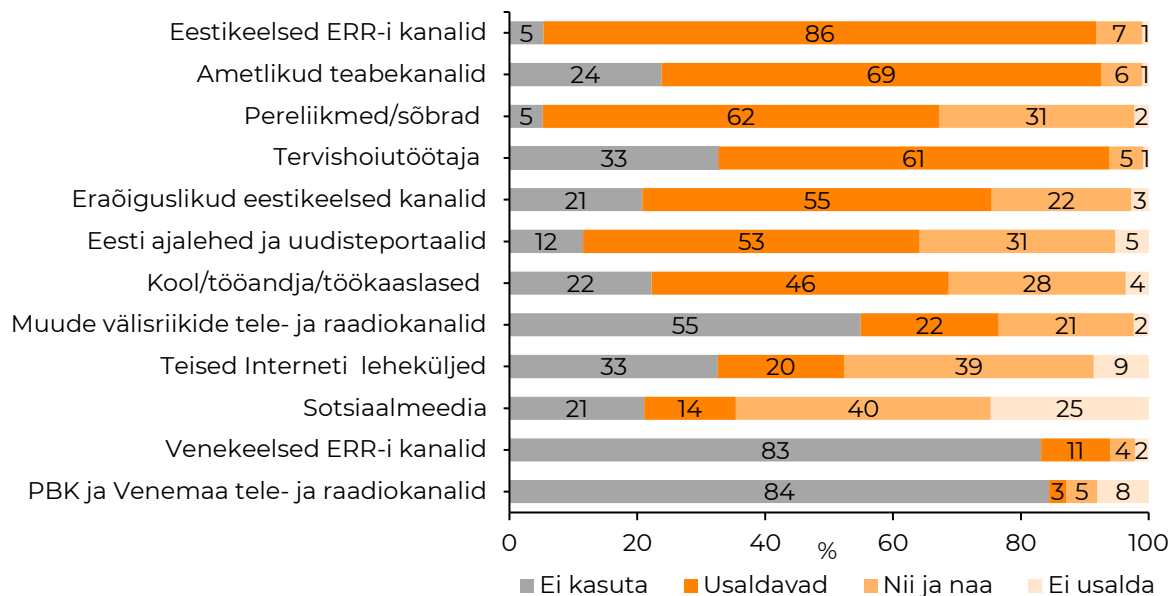

Joonis 3. Tegevused koroonaviirusesse nakatumise vältimiseks, 2020–2021 (%).

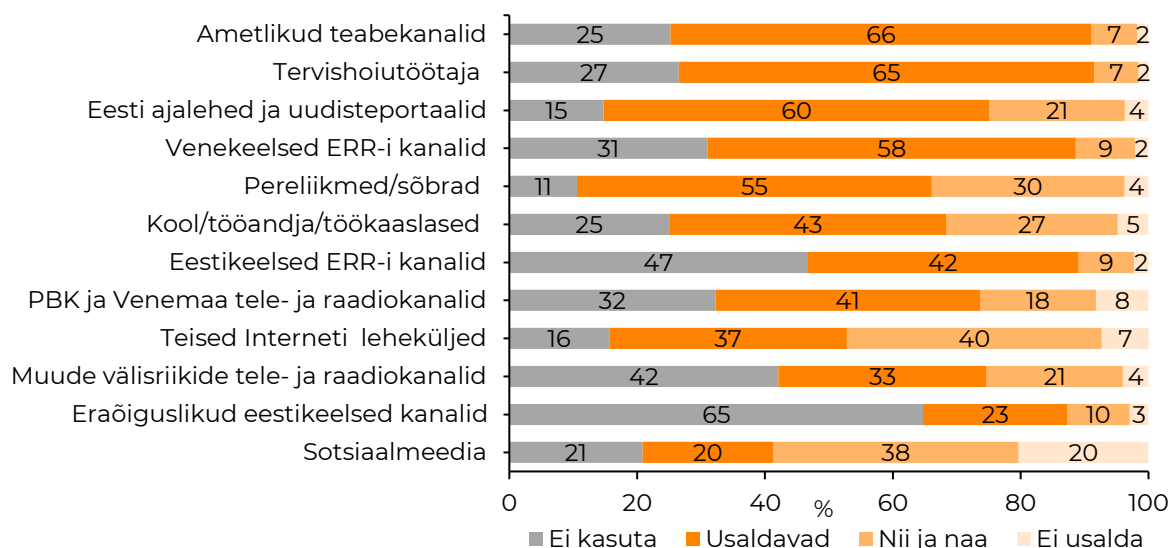
2.2 Infoallikad

Eesti keelt kõnelevad vastajad usaldasid koroonaviirusega seotud info allikatena kõige rohkem Eesti rahvusringhäälingu (ERR) kanaleid (87%), ligi kaks kolmandikku (69%) usaldas ka ametlikke teabekanaleid (terviseameti veebileht, kriis.ee leht, infotelefon 1247), samuti usaldasid paljud tervishoiutöötajaid (61%) ning oma pereliikmeid/sõpru (62%) (joonis 4, tabel 9)

Muukeelsed vastajad usaldasid kõige rohkem ametlikke teabekanaleid (66%) ning tervishoiutöötajaid (65%), enam kui pool usaldas ka Eestis ilmuvaid ajalehti ja uudisteportaale (60%), venekeelseid ERR-i kanaleid (58%), ning pereliikmeid/sõpru (56%). Muukeelses keelekeskkonnas oli oluliseks infoallikaks ka PBK ja Venemaa tele/raadio/portaalide uudised, mida kasutas ja usaldas 41% muukeelsetest osalejatest. Muude välisriikide (v.a Venemaa) tele/raadiokanaleid kasutas ja usaldas viiendik eestikeelsetest ja kolmandik muukeelsetest vastajatest (joonis 5, tabel 9).

Joonis 4. Infoallikate kasutamine ja usaldamine eesti keelt kõnelevate vastajate hulgas, 2020. a kevad (%).

Joonis 5. Infoallikate kasutamine ja usaldamine muukeelsete vastajate hulgas, 2020. a kevad (%).

2.3 Kokkupuude koroonaviirusega

COVID-19 diagnoosi oli 2020. a kevadel saanud 0,1%, sama aasta suvel 0,3% ja 2021. a kevadel 11% küsitlusele vastajatest. Vähemalt korra oli 2020. a kevadel koroonaviiruse suhtes testitud 3%, suvel 11% ning 2021. a kevadel 59% (tabel 10). Mõnevõrra sagedamini oli 2021. a kevadeks testitud muukeelseid, kõrghariduse, väga hea elujärgjega ja linnades elavaid vastajaid (tabel 11).

Testitustest oli COVID-19 diagnoosi saanud 2020. a kevadel 7%, suvel 11% ning 2021. a kevadel 20%. Suurema tõenäosusega olid 2021. a kevadel diagnoosi saanud muukeelsed (31%) ning Kirde-Eesti vastajad (37%) (tabel 12). Enamik (78%) COVID-19 positiivsetest tõi välja, et haigusnähud olid kerged või möödukad, haigussümptomeid

ei esinenud 12%-l. Raskeid haigusnähte esines kümnendikul, neist omakorda kolmandik (kõigist positiivsetest 3%) vajas haiglaravi (tabel 13).

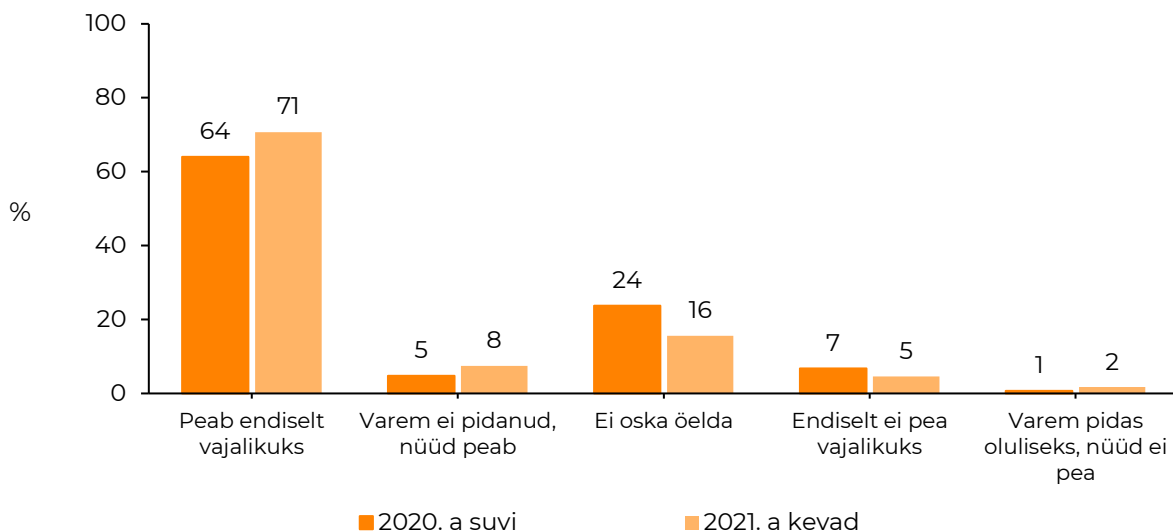
COVID-positiivsetest kuuendik oli 2021. a kevadel tajunud enda suhtes eelarvamuslikku suhtumist (tabel 14), seda tõid rohkem esile muukeelsed ja kehvemal elujärgel vastajad (tabel 15). Ligikaudu 40% vastajatest (2020. a kevadel 41% ja suvel 37%) tõdes, et seoses koroonaviirusega esineb eelarvamuslikku suhtumist (tabel 16).

Valdav osa (81%) leidis 2020. a suvel, et Eestis rakendatud koroonaviiruse leviku tõkestamise meetmed tervikuna on piisavad. Kui 2020. a kevadel leiti, et meetmed võiksid olla rangemad (iga viies pidas eriolukorra ajal rakendatud meetmeid liiga leebeks), siis eriolukorra järgselt nõustuti sellega vähem ning meetmeid pidas liiga leebeks iga kümnes. Vajalikest meetmetest olulisemaks peeti kohustuslikku isolatsiooni nakatunutele ja nende lähikontaktsetele (98%), piiranguid siseüritustele (89%) ja meelelahutusasutustele (82%) ning avalikus ruumis 2+2 liikumispiirangut (71%). Vähem vajalikuks peeti piiride sulgemist (34%) ja alkoholimüügi piiranguid (39%).

Eriolukorraaegne plaaniline ravi piiramine mõjutas 27% vastajaid, naisi rohkem kui mehi (31% vs. 22%) ja see erinevus tuli esile just nooremates vanuserühmades, alla 54-aastaste hulgas. Üle poole neist vastajatest (61%), keda plaaniline ravi mõjutas, vastas, et vastuvõtuaeg tühistati või lükkus edasi, 31% ei pöördunud terviseprobleemiga arsti poole, 22%-l toimus vastuvõtt kaugkonsultatsioonina, 19%-l lükkus plaaniline ravi edasi ja 4% vastas, et loobus EMOSse pöördumisest.

2.4 Vaktsineerimine ja sellega seotud hoiakud

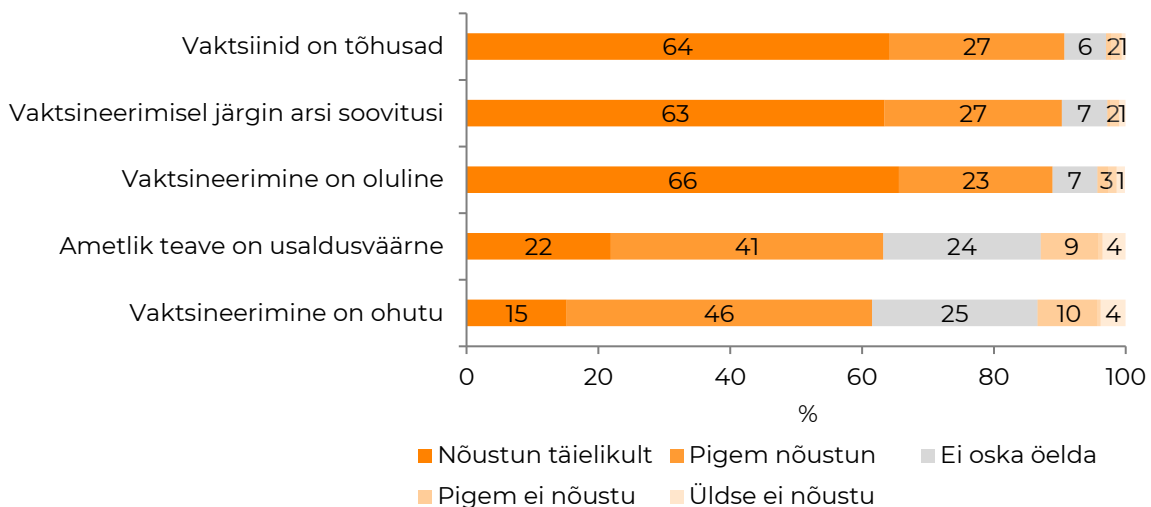
Vaktsineerimist laiemalt (mitte ainult COVID-19, vaid kõikide nakkushaiguste vastu) pidasid (endiselt) vajalikuks enam kui pooled vastajatest (joonis 6, tabel 17). Neid, kes varem ei pidanud vaktsineerimist oluliseks, kuid pandeemia mõjul muutsid oma arvamust ning hakkasid vaktsineerimist oluliseks pidama, oli 2020. aasta suvel 5% ja aasta hiljem 8%. Vähenes nende vastajate osakaal, kes ei osanud anda hinnangut vaktsineerimise olulisusele. Vaktsineerimist mittevajalikuks pidavate vastajate hulgas oli viimases küsitluses rohkem muukeelseid, põhi- ja keskkaridusega ning pigem kehve elujärgel vastajaid (tabel 19).

Joonis 6. Üldine suhtumine vaktsineerimisse, 2020–2021 (%).

2021. a kevade küsitluses uuriti vastajate üldist suhtumist vaktsineerimisesse. Väidetega „Vaktsiinid on efektiivsed tõsiste haiguste ennetamisel“, „Enese vaktsineerimine on oluline ka teiste inimeste kaitsmiseks“ ja „Vaktsineerimisel järgin arsti või muu tervishoiutöötaja soovitusi“ nõustus üheksa vastajat kümnest ning ei nõustunud 3–4% (joonis 7, tabel 20). Mõnevõrra vähem vastajaid nõustus väidetega „Vaktsineerimine on ohutu“ (62%) ja „Vaktsiine puudutav ametlik teave on usaldusväärne“ (63%), ligi neljandik vastajaist ei osanud anda viimati nimetatud väidetele hinnangut.

Väitega „Vaktsineerimine on ohutu“ mittenoostunute hulgas (14%) oli mõnevõrra rohkem naisi, muukeelseid ning põhi- ja keskharidusega vastajaid (tabel 23). Üsna sarnaselt hinnanguga vaktsiinide ohutusele ei usaldanud vaktsiine puudutavat ametlikku teavet teistest mõnevõrra rohkem muukeelsed, põhi- ja keskharidusega ning kehva elujärguga vastajad, kuid naiste ja meeste vahel erinevusi ei olnud (tabel 24).

Joonis 7. Hinnangud üldistele vaktsineerimisega seotud väidetele, 2021. a suvi (%).

Viimase küsitluse ajal, 2021. a kevadel, kavatses mittevaktsineeritute võimaluse avanedes minna vaktsineerima 71% (neist omakorda enam kui pooled olid otsuses täiesti kindlad), 17% ei plaaninud vaktsineerima minna ning 12% ei osanud veel öelda, kas lasevad end vaktsineerida või mitte (tabel 26). Nende hulgas, kes ei plaaninud end COVID-19 vastu vaktsineerida, oli rohkem muukeelseid, põhi- ja keskhariduse ning kehvema elujärguga vastajaid (tabel 28).

Koroonaviiruse haiguse COVID-19 vastu oli 2021. a kevadel vähemalt ühe doosiga vaktsineeritud 37% vastajatest (tabel 29). Vaktsineeritute hulgas oli rohkem eakamaid, eesti keelt koduse keelena kõnelevaid, kõrgharidusega, aga ka maapiirkonnas elavaid inimesi. Piirkonniti oli väikseim COVID-19 vaktsiiniga hõlmatud Kirde-Eestis (27%) ja suurim Kesk- ja Lääne-Eestis (44–45%) (tabel 30).

Vaktsineeritute ligi pooled olid saanud Pfizer/BioNTech (46%) ja ligi pooled Astra Zeneca (49%) vaktsiini. Väike osa oli vaktsineeritud Moderna (5%) ja mõned üksikud Sputnik V vaktsiiniga. Pooltel esines vaktsineerimise järgselt kõrvalnähte nagu palavik, väsimus, valu vms. Nimetatud kõrvalnähte esines kõige vähem Pfizer/BioNTech vaktsiini puhul (31%), seejärel Moderna (43%) ja Astra Zenecaga (57%) vaktsineeritutel.

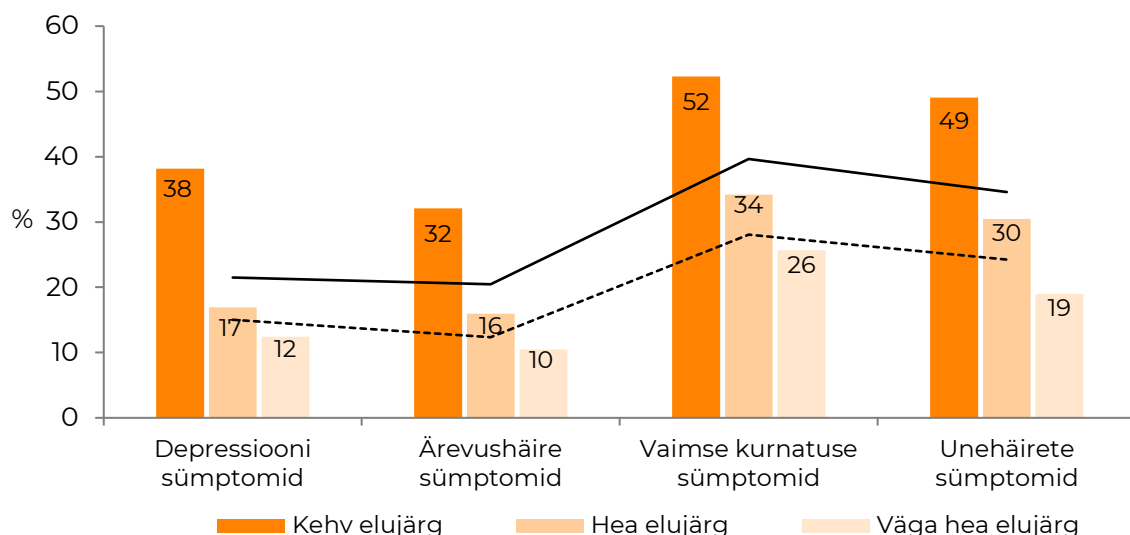
2.5 Tervis ja tervisekäitumine

Enda tervist hindas vähemalt üsna heaks enam kui pool vastajatest (2020. a kevadel 76%, 2020. a suvel 80% ja 2021. a kevadel 74%), üsna halvaks või halvaks väga väike osa vastajaist (tabel 31).

2.5.1 Vaimne tervis

Vaimse tervise kaardistamiseks kasutati 2021. a kevade küsitluses emotsionaalse enesetunde küsimustikku EEK-2 (2). Depressiooni sümptomeid esines viimase nelja nädala jooksul ligikaudu igal viiendal vastajal (18%) meestel vähem kui naistel (15% vs. 22%) ja keskmisest ligi kaks korda enam 18–29-aastastel naistel (42%) (tabel 32). Sagedamini esines sümptomeid kuni põhiharidusega (25%) ja kehva elujärje korral (38%), eriti aga kehva elujärgiga 18–29-aastastel (60%) (joonis 8, tabel 33).

Ärevushäire sümptomeid esines 16% vastajatest (12% meestel ja 21% naistel), ka siin eristusid noored naised (38%) ja mõnevõrra rohkem esines sümptomeid madalaima haridustaseme ja kehva elujärgiga vastajatel (tabel 34). Vaimse kurnatuse sümptomeid esines ligi kolmandikul (28% meestel ja 40% naistel) ja sõltumata sotsiaal-demograafilisest rühmast esines vaimset kurnatust alati rohkem 18–29-aastaste seas, nt kehva elujärje korral oli selles vanuserühmas sümptomeid 74% vastajatest (tabel 35). Unehäirete sümptomeid esines ligi kolmandikul (25% meestel ja 35% naistel) ning unehäireid esines ligi pooltel kehva elujärgiga, samal ajal üksnes viiendikul väga hea elujärgiga vastajatest (tabel 36). Nii depressiooni, ärevushäirete kui ka vaimse kurnatuse sümptomeid esines mõnevõrra rohkem suuremate linnade elanikel võrreldes maa/kuni 1000 elanikuga asulate elanikega. Kõikide vaimse tervise näitajate puhul oli olukord halvem kehva elujärgiga võrreldes hea või väga hea elujärgiga inimestega.

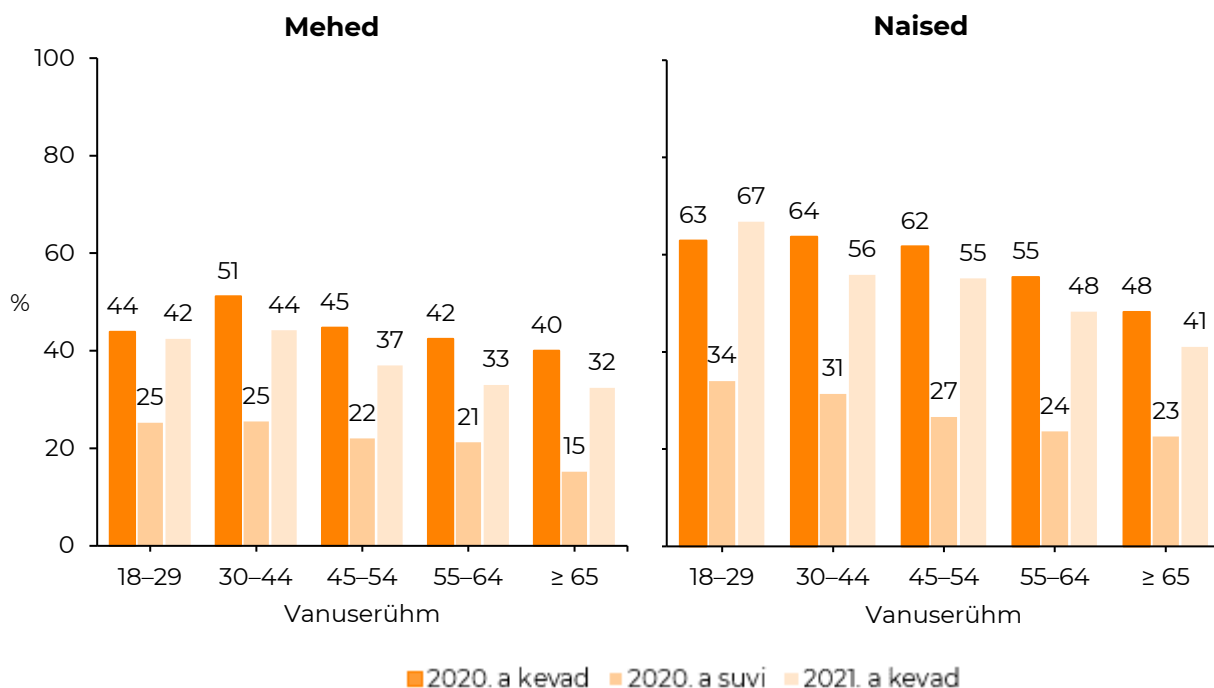

Joonis 8. Vaimse terviseiga seotud probleemide esinemine viimase kuu jooksul soo ja leibkonna elujärje alusel, 2021. a suvi (%).

2.5.2 Muutused stressi tajumises

Nii 2020. a kevadel kui ka 2021. a kevadel tundis iga teine vastaja stressi või ärevust rohkem kui varasemal ajal, kuid selliselt vastanud oli 2020. a suvel vähem, iga neljas (joonis 9, tabel 37).

Suuremat stressi tajusid sagedamini naised, nooremad (18–29-aastased) ja kehvema elujärgiga vastajad, haridustaseme osas suuri erinevusi tavapärasest suurema stressi tajumise osas ei leitud (tabel 38). Kui 2020. a kevadel ja suvel esines stressi või ärevust rohkem eestikeelsetel kui muukeelsetel vastajatel, siis 2021. a kevadel tajuti mõlemas keelerühmas stressi üsna sarnaselt (vastavalt 47% eesti keelt kõnelevatel ja 44% muukeelsetel).

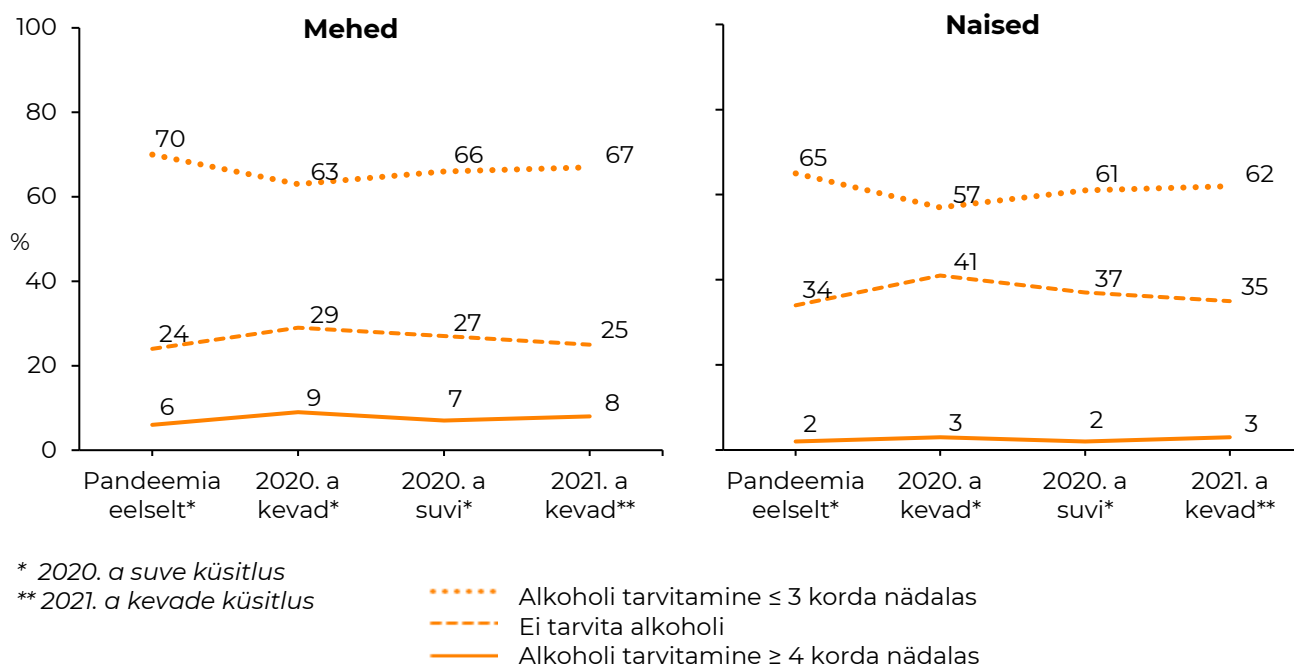

Joonis 9. Varasemast suurem stressi tajumine soo ja vanuserühma lõikes kolmel küsitluskorral 2020–2021 (%).

2.5.3 Tervisekäitumine ja muutused tervisekäitumises

Igapäevasuitsetajaid oli mõlemal aastal ligikaudu 15% (tabel 39). 2021. a kevadel oli igapäevasuitsetajate hulgas vähem eesti keelt kõnelevaid (13% vs. 18%), kõrghariduse ning väga hea elujärgiga vastajaid (tabel 40). Enamik (94%) vastajatest väitis 2020. a suvel, et nende suitsetamisharjumused pandeemia ajal ei muutunud. Rohkem hakkas suitsetama 2% ning suitsetamist vähendas või lõpetas 4% vastajatest (tabel 41). Mõnevõrra rohkem oli eriolukorra ajal neid, kes hakkasid enam suitsetama kehva elujärgiga vastajate hulgas (tabel 42).

Vähemalt neljal korral nädalas tarvitas alkoholi pandeemiaeelsel ajal 4% vastajatest (6% meestest ja 2% naistest). Eriolukorra ajal, 2020. a kevadel alkoholi tarvitamine vähemalt neljal korral nädalas mõnevõrra suurenes. Samal ajal suurenes ka nende osakaal, kes alkoholi ei tarvitanud (joonis 10, tabel 43, tabel 44). Tervist ohustavas koguses (mehed > 140 g, naised > 70g puhast alkoholi nädalas) tarvitas alkoholi 2020. a suvel 5% (7% meestest ja 4% naistest) ning 2021. a kevadel 6% vastajatest (7% meestest ja 5% naistest) (tabel 47). Keskmise nädalas tarvitatud absoluutse alkoholi kogus oli 2021. a suvel 26 ja 2021. kevadel 27 grammi (tabel 46).

Joonis 10. Alkoholi tarvitamise sagedus (%), 2020–2021.

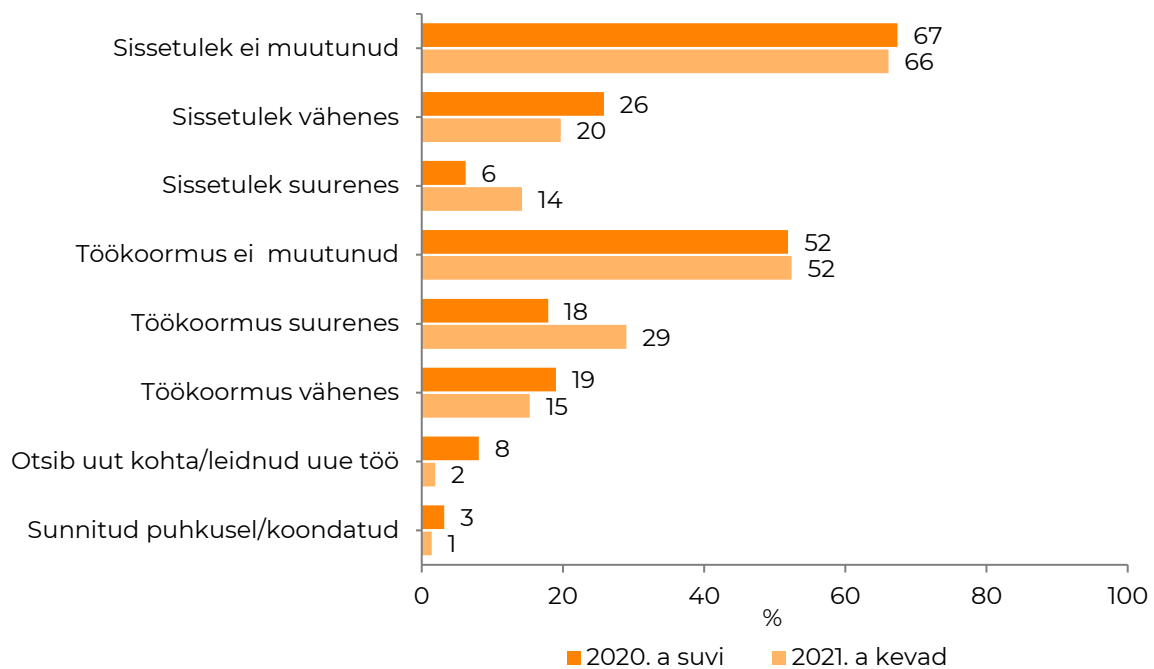
Tervisespordiga tegeles kahel korral nädalas või sagedamini iga teine (tabel 49, tabel 50). Vähemalt kahel korral nädalas tervisespordiga tegelejaid oli enne ja pärast eriolukorda 49%, kuid eriolukorra ajal 45%. Enda toitumist pidasid tervislikuks kõigis ajapunktides ligikaudu pooled, umbes kümnendik hindas toitumist ebatervislikuks (tabel 51, tabel 52).

Viimases küsitluses koguti andmeid ka kehakaalu ja pikkuse kohta. Ülekaalulisi (kaaluindeksi e. KMI alusel) oli 2021. a kevadel ligikaudu kolmandik ehk 35% (mehi 43% ja naised 28%) ning rasvunud 23% (tabel 55). Rasvunute hulgas oli rohkem keskhariduse, kehvasti või hea elujärgiga, kuni 1000 elanikuga piirkondade vastajaid (tabel 57).

2.6 Pandeemiaga seotud sissetuleku ja töökoormuse muutused

Nii 2020. a suvel kui ka 2021. a kevadel oli kõigi vastajate hulgas üle poole neid, kelle sissetulek võrreldes eelnevate kuudega ei muutunud. Vähenenud sissetulekuga vastajaid oli 2020. a suvel neljandik ja 2021. a kevadel viiendik (joonis 11, tabel 58). Töötasu vähenes vahetult peale eriolukorda (2020. a suvel) enam 45–54-aastaste meeste (36%) ja 18–54-aastaste naiste (31–32%) hulgas ning muukeelsete (36%) ja vastajate hulgas (tabel 59).

Nii 2020. a suvel kui ka 2021. a kevadel vastasid ligi pooled töötavatest vastajatest, et viimase kuue kuu jooksul nende ametlik töökoormus ei muutunud. Töökoormus suurenes 2020. a 18%-l ja 2021. a 29%-l osalejatest. Töökoormus suurenes vastavalt 19%-l ja 15%-l, 2020. a oli rohkem ka neid, kes vahetasid töökohta või otsisid uut tööd (tabel 60).

Joonis 11. Sissetuleku ja töökoormuse muutumine COVID pandeemia ajal, 2020–2021 (%).

3 ARUTELU JA KOKKUVÕTE

Raport annab ülevaate kolmest lainest koosnenud küsitlusuuringust, mis viidi läbi eesmärgiga hinnata Eesti täiskasvanud rahvastiku kokkupuuteid SARS-CoV-2 koroonaviirusega ning pandeemia mõju inimeste hoiakutele, heaolule ja tervisekäitumisele. Esimene küsitluslaine toimus eriolukorra ajal 2020. a aprilli keskpaigas, teine pärast eriolukorra lõppemist 2020. a juunis–juulis ja kolmas 2021. a aprillis–mais. Tulemusi võrreldakse Sotsiaalministeeriumi (SoM) COVID-19 teemaliste küsitluste tulemustega (peamiselt 28. küsitlusega, mis toimus 21–26.04.2021) (3) ning TAI varasemate terviseuuringutega (4, 5).

Läbivalt pidas ligi kaheksa vastajat kümnest koroonaviirust ohtlikuks. Ligikaudu pooled COVID-19-ga mitte-nakatunutest pidasid enese nakatumist tulevikus tõenäoliseks. Viirust pidasid ohtlikumaks vanemad, eesti keelt kõnelevad ja heal/väga heal elujärjel vastajad, nakatumise tõenäosust hindasid kõrgemalt just muukeelsed vastajad.

Enamik vastajatest järgis viiruse leviku tõkestamiseks soovitatud meetmeid. Kui 2020. a suvel oli raskusi nii maskide kättesaadavusega kui ka valmisolekuga neid kanda (maske kandis üksnes neljandik), siis 2021. a kevadel kandsid vajadusel maski peaaegu kõik vastajad. Läbivalt peeti oluliseks nii regulaarset käte pesemist kui ka haigusnähtudega inimestega kontakti vältimist. Samasid meetmeid peeti kõige olulisemaks ka SoM-i küsitlustes. Neid, kes oma tavapärase käitumist ei muutnud, oli sarnaselt SoM-i küsitlusega väga vähe (3).

Eriolukorra ajal tõi enamik vastajatest välja, et on saanud koroonaviiruse kohta piisavalt infot. Kuna koroonaviiruse pandeemiaga on kaasnenud laialdane valeinfo ja eksitava teabe levik, uuriti täpsemalt, missuguseid infoallikaid kasutatakse ja usaldatakse info saamiseks. Üheksa kümnest eesti keelt kõnelevast vastajast ja üle poole muukeelsetest vastajatest kasutas ja usaldas ERR-i kanaleid. Positiivne on see, et enam kui pool mõlemast rühmast usaldas riiklikke teabekanaleid, mis toetab usaldusväärse/asjakohase info levimist rahvastikus. Muukeelses keelekeskkonnas oli oluliseks infoallikaks ka telekanal Pervõi Baltiski Kanal (PBK) ja Venemaa tele/raadio/portaalide uudised, mida kasutas ja usaldas veidi vähem kui pool muukeelsetest vastajatest. Et peamiseks infoallikateks koroonaviiruse ja eriolukorra kohta teabe saamisel olid ERR-i uudised ja saated, on näidanud ka SoM-i küsitlused (3).

Vähemalt korra oli 2021. a kevadeks testitud üle poole vastajatest, kellest osutus COVID-19 positiivseks ligi viiendik. Kõikidest vastajatest oli COVID-19 testi positiivse tulemuse saanud 2020. a alla protsendi, kuid 2021. a veidi enam kui kümnendik. Tulemused olid üsna sarnased nii Terviseameti (avaldamata andmed) kui ka SoM-i tellitud küsitluse tulemustega (3). Kõige sagedamini olid 2021. a kevadeks positiivse diagnoosi saanud Kirde-Eesti elanikud ning muukeelsed vastajad. Enamik nakatunutest põdes haigust kergete või mõõdukate sümptomitega, kümnendikul haigustunnuseid ei esinenud. Kümnendik põdes haigust raskelt, ent haiglaravi vajasis üksikud vastajad.

Vaktsineerimist nakkushaiguste vastu pidas oluliseks üle poole vastajatest ning nende osakaal aastaga mõnevõrra suurenes. Vaktsineerimist mittevajalikuks pidavate vastajate hulgas oli rohkem muukeelseid, põhi- ja keskhariduse ning pigem kehvema elujärgjega vastajaid.

Valdav osa vastajatest pidas vaktsiine oluliseks ning nõustus, et vaktsiinid on tõhusad. Usaldus tervishoiutöötajate suhtes oli väga kõrge, rohkem kaheldi vaktsiinide ohutuses ning ametliku teabe usaldusvääruses. Sarnased tulemused saadi ka 2018. a rahvusvahelises WELLCOME uuringus, kus Eesti vastajatest usaldas arste üheksa vastajat kümnest, kuid vaktsiine pidas ohutuks ja valitsust usaldas ainult pool

küsitlute (6). Kuna käesolev uuring kinnitab, et usaldus tervishoiutöötajate vastu on kõrge, on äärmiselt oluline, et tervishoiutöötajad näitaksid üles vaktsineerimise osas isiklikku eeskujut ja selgitaksid jätkuvalt vaktsineerimise ohutuse ja olulisusega seotud aspekte vaktsiinides kõhklevatele patsientidele.

Vaktsineerimise kavatses võimaluse avanedes minna sarnaselt SoM-i küsitlusega seitse vastajat kümnest, vaktsineerimise ei kavatsenud minna 16% mittevaktsineeritute, neist omakorda pooled olid oma otsused täiesti kindlad. Nii vaktsineeritute kui ka vaktsineerimist kavatsenud vastajate hulgas oli rohkem eesti keelt kõnelevaid, kõrgema haridustaseme ja paremal elujärjel olevaid inimesi. Nagu ka SoM-i küsitluses oli vastumeelsus vaktsineerimise suhtes suurim nooremates vanuserühmades ning regionaalses võrdluses Kirde-Eestis (3).

Uuringu osalejatest oli vähemalt ühe doosiga vaktsineeritud veidi enam kui kolmandik vastajatest, mis on mõnevõrra rohkem kui oli tollel ajal koguni Eesti rahvastikus – Terviseameti andmeil oli 2021. a mai alguseks vaktsineeritud ligikaudu veerand täiskasvanud elanikest (7). Pooltel vaktsineeritute esines väidetavalt kergemaid vaktsineerimise kõrvalnähte.

Tajutud stressitaseme oli kõrgeim 2020. a kevadel, mil ligi pooled vastajatest nentisid, et tundsid võrreldes varasemaga rohkem stressi. Teise küsitlusajal, 2020. a suvel, kahanes tajutud stressitaseme poole võrra, kuid 2021. a kevadel tõusis taas peaaegu eriolukorraaegsele tasemele. 2020. a kevade andmete põhjal tehtud põhjalikum analüüs näitas samuti, et stressi suhtes olid statistiliselt olulisel määral vastuvõtlikumad nooremad kui 65-aastased, naised ja eestlased (8).

Depressiooni sümptomeid esines peaaegu igal viiendal vastajal. Võrreldes 2019. a Eesti terviseuuringu andmetega oli depressiooni sümptomitega isikute osakaal peaaegu kahekordne (5). Ligikaudu igal kolmandal esines ka vaimse kurnatuse ja unehäirete sümptomeid ja igal neljandal ärevushäire sümptomeid. SoM-i küsitluse põhjal oli depressiooni, ärevushäirete ja vaimse kurnatuse sümptomite esinemine veelgi sagedasem (3). Sarnaselt Eesti terviseuuringuga esines vaimse tervise probleeme enam naistel ja madalama haridustaseme korral (5) ning vaimse tervise probleemide esinemine oli üldjuhul seda levinum, mida noorema vanuserühmaga oli tegu. Kõige vähem esines vaimse tervise probleeme üle 65-aastaste hulgas.

Selle uuringu põhjal oli pandeemia mõju tervisekäitumisele vähene. Neid, kes hakkasid suitsetama tavapärasest enam oli vähem kui neid, kes lõpetasid või vähendasid suitsetamist. Eriolukorra ajal suurenes paari protsendipunkti võrra vastajate osakaal, kes tarvitasid nädalas vähemalt neljal korral alkoholi, kuid samal ajal suurenes ka nende vastajate osakaal, kes alkoholi ei tarvitanud. Seda, et alkoholi tarvitamine võib olla võrreldes pandeemiaeelse ajaga vähenenud näitas ka TAI reoveeuuring, mille järgi oli 2020. a sügisel Tallinna reovees neljandiku võrra vähem alkoholi laguprodukte kui 2019. a kevadel (9).

Oma toitumist hindasid tervislikuks ning tervisespordiga tegelesid vähemalt kahel korral nädalas pooled uuritavatest, eriolukorra ajal oli tervisespordiga tegelejaid mõnevõrra vähem. Võrreldes pandeemiaeelse ajaga olid 2021. a kevade tulemused tervisekäitumise osas üsna sarnased. Võrreldes Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringu (TKU) 2020. a tulemustega oli käesolevas uuringus mõnevõrra rohkem ülekaalulisi ning rasvunud vastajaid (4).

Enam kui poolte vastajate sissetulek püsis stabiilsena, sissetulek vähenes 2020. a neljandikul ja 2021. a viiendikul. Umbes kümnendik tõi 2021. a välja, et nende sissetulek suurenes (sh 2021. a aprillis tõusid ka pensionid). Mõnevõrra erinevamad tulemused olid SoM-i küsitluses, kus 41% vastajatest nentis, et koroonaviirusega seotud olukord on nende pere sissetulekuid vähendanud ja selle väitega ei nõustunud pooled (3).

Võrreldes 2021. aastaga oli 2020. a suvel rohkem neid, kes otsisid uut töökohta, olid sunnitud puhkusel või koondatud.

Uuringu puuduseks võib pidada madalat vastamismäära. Samuti olid vastajad mõnevõrra parema tervise enesehinnangu ja tervislikuma eluviisiga kui näiteks 2020. a TKU (4) vastajad. Nii oli vastajate hulgas mõnevõrra vähem suitsetajaid ja oluliselt vähem alkoholi ohustaval määral tarvitavaid inimesi ning samal ajal veidi rohkem tervisespordiga tegelevaid inimesi. Uuringus osalejad võisid olla ka positiivsema hoiakuga COVID-19 vastase vaktsineerimise suhtes võrreldes tavarahvastikuga. Uuringu tugevuseks võib pidada rahvastikupõhist valimit.

Kokkuvõtteks võib öelda, et pandeemia mõju tervisekäitumisele oli vähene, kuid võrreldes varasemate uuringutega on märgatavalt suurenenud vaimse tervise probleemide esinemine. Üldine positiivne hoiak vaktsineerimise suhtes on aastaga mõnevõrra suurenenud. Selgelt tuleb esile, et vaktsineerimises kõhklemine on seotud vastajate madalama haridustaseme ning kehvema elujärgega.

4 TÄIENDAVAD ANDMETABELID

Tabel 4. Hinnang koroonaviiruse ohtlikkusele soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Ohtlik/ väga ohtlik	2020. a kevad	73,0	80,6	85,9	88,6	93,9	83,4	78,2	84,7	89,2	94,8	97,0	88,9	86,3
	2020. a suvi	64,8	73,4	74,0	84,4	88,7	76,0	64,6	73,9	78,2	89,5	92,5	80,0	78,1
	2021. a kevad	63,2	79,2	81,3	87,9	91,9	80,0	70,2	76,4	86,7	91,6	95,4	84,2	82,2
Pigem ei ole ohtlik/ üldse mitte ohtlik	2020. a kevad	6,5	4,5	2,2	1,4	0,9	3,4	4,2	0,9	1,6	0,9	0,3	1,4	2,4
	2020. a suvi	6,2	7,1	5,6	1,4	1,8	5	5,6	4,4	1,1	1,2	0,6	2,6	3,7
	2021. a kevad	4,7	6,2	4,7	1,7	1,1	4,1	4,4	4,2	2,1	1,7	0,6	2,6	3,4

Tabel 5. Koroonaviirust ohtlikuks/pigem ohtlikuks pidanud vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a kevad	2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	87,2	79,0	84,8
	Muu keel	82,9	75,0	72,3
Haridus	Kuni põhiharidus	83,8	77,0	75,4
	Kesk- või kutseharidus	85,7	75,9	77,9
	Kõrgharidus	87,5	80,4	87,7
Leibkonna elujärg	Kehv	–	76,4	75,3
	Hea	–	80,6	83,6
	Väga hea	–	73,5	82,9
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	86,5	80,0	83,6
	1000–10 000 elanikuga asula	87,2	78,7	82,3
	Üle 10 000 elanikuga linn	85,9	77,1	81,5
Elupiirkond	Põhja-Eesti	85,8	76,1	83,3
	Lääne-Eesti	86,6	78,8	79,2
	Kesk-Eesti	87,5	83,6	82,1
	Kirde-Eesti	83,7	80,1	75,2
	Lõuna-Eesti	88,2	80,5	83,6

Tabel 6. Enda nakatumise tõenäoliseks pidamine mitte-nakatunutel soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
2020. a kevad	49,6	56,9	60,6	57,6	45,7	54,6	46,7	56,1	58,8	55,7	40,5	51,4	53,0
2020. a suvi	41,5	57,4	63,2	58,6	52,5	54,9	44,8	51,6	59,1	60,7	45,2	51,9	53,4
2021. a kevad	47,9	58,9	55,0	59,0	48,2	54,6	44,5	53,0	60,3	56,7	44,0	51,5	53,0

Tabel 7. Koroonaviirusesse nakatumist tõenäoliseks pidanud mitte-nakatunud vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a kevad	2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	50,9	49,0	49,2
	Muu keel	60,8	68,3	69,0
Haridus	Kuni põhiharidus	46,7	48,8	46,6
	Kesk- või kutseharidus	51,7	52,0	51,5
	Kõrgharidus	55,8	55,3	55,7
Leibkonna elujärg	Kehv	–	59,8	54,7
	Hea	–	52,6	55,0
	Väga hea	–	51,2	48,2
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	45,7	50,1	44,8
	1000–10 000 elanikuga asula	52,1	52,4	55,6
	Üle 10 000 elanikuga linn	56,9	54,9	55,6
Elupiirkond	Põhja-Eesti	55,6	54,8	57,4
	Lääne-Eesti	51,5	52,0	47,2
	Kesk-Eesti	47,3	51,2	47,3
	Kirde-Eesti	60,1	70,7	65,0
	Lõuna-Eesti	49,3	47,1	47,2

Tabel 8. Tegevused koroonaviirusesse nakatumise vältimiseks (%)

	2020. a kevad	2020. a suvi	2021. a kevad
Regulaarne käte pesemine	97,9	95,8	92,8
Käte antiseptika	88,8	81,1	80,5
Aevastades suu katmine	88,2	88,5	87,0
Kaitsemaski kandmine	38,4	21,4	97,0
Haigusnähtudega inimestega kontakti	89,7	87,1	87,6
Kodus püsimine	76,6	32,7	60,8
Koosviibimiste vältimine	90,2	63,9	84,1
Väljaspool kodu inimestega 2m vahe hoidmine	90,3	74,3	81,9
Mitte ükski neist	0,2	1,0	0,9

Tabel 9. Infoallikate kasutamine ja usaldamine* koduse keele järgi (%)

	Ei kasuta			Usaldavad			Nii ja naa			Ei usalda		
	Eesti	Muu	Kokku	Eesti	Muu	Kokku	Eesti	Muu	Kokku	Eesti	Muu	Kokku
Ametlikud teabekanalid	23,8	25,2	24,1	68,8	65,9	68,2	6,4	7,2	6,6	1,0	1,8	1,2
Eestikeelsed ERR-i kanalid	5,3	46,6	13,3	86,5	42,5	77,9	7,2	8,7	7,5	1,0	2,3	1,3
Venekeelsed ERR-i kanalid	83,2	31,0	71,4	10,8	57,6	21,4	3,9	9,3	5,1	2,1	2,1	2,1
Eraõiguslikud eestikeelsed kanalid	20,8	64,7	29,4	54,7	22,6	48,3	21,8	9,7	19,4	2,8	3,0	2,8
PBK ja Venemaa tele- ja raadiokanalid	84,4	32,3	72,9	2,7	41,4	11,2	4,9	18,1	7,8	8,1	8,3	8,1
Muude välisriikide tele- ja raadiokanalid	54,9	42,1	52,2	21,6	32,6	23,9	21,1	21,3	21,2	2,4	4,0	2,7
Eesti ajalehed ja uudisteportaalid	11,5	14,8	12,2	52,7	60,4	54,3	30,6	21,2	28,6	5,3	3,7	4,9
Teised Interneti leheküljed	32,6	15,6	29,0	19,8	37,2	23,5	39,0	39,9	39,2	8,6	7,3	8,3
Sotsiaalmeedia	21,1	20,8	21,0	14,4	20,5	15,6	39,9	38,3	39,5	24,7	20,4	23,8
Tervishoiutöötaja	32,7	26,5	31,4	61,1	64,9	61,9	5,3	7,0	5,7	0,9	1,6	1,0
Pereliikmed/sõbrad	5,2	10,6	6,3	62,0	55,5	60,7	30,6	30,2	30,5	2,3	3,8	2,6
Kool/tööandja/töökaaslased	22,2	25,0	22,8	46,5	43,4	45,9	27,7	26,8	27,5	3,6	4,8	3,9

* 2020. a kevade küsitlus

Tabel 10. COVID-19 testimine tegemine soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
2020. a kevad	0,9	2,5	5,2	2,1	2,6	2,6	3,7	5,3	4,0	3,8	2,7	3,9	3,3
2020. a suvi	5,9	11,6	15,6	8,7	10,6	10,6	15,2	13,2	11,4	10,7	10,4	12,2	11,4
2021. a kevad	69,6	69,0	66,0	52,3	40,7	59,2	69,6	69,0	66,0	52,3	40,7	59,2	58,7

Tabel 11. COVID-19 testi teinud vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a kevad	2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	3,6	11,5	57,3
	Muu keel	2,5	11,1	64,1
Haridus	Kuni põhiharidus	4,1	12,5	54,8
	Kesk- või kutseharidus	3,0	9,8	55,4
	Kõrgharidus	3,6	12,9	62,6
Leibkonna elujärg	Kehv	–	11,9	54,8
	Hea	–	11,3	55,4
	Väga hea	–	11,2	62,6
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	3,3	14,0	51,2
	1000–10 000 elanikuga asula	3,1	9,6	57,3
	Üle 10 000 elanikuga linn	3,4	11,0	62,4
Elupiirkond	Põhja-Eesti	3,9	10,9	62,3
	Lääne-Eesti	4,2	16,2	57,3
	Kesk-Eesti	2,6	10,6	52,6
	Kirde-Eesti	2,6	13,7	61,8
	Lõuna-Eesti	2,6	9,6	52,8

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 12. COVID-19 diagnoosiga vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Sugu	Mees	27,9	17,4	25,0	20,1	12,7	20,8
	Naine	20,5	18,2	18,8	22,1	16,0	19,0
Kodune keel	Eesti	21,5	15,6	15,2	19,0	11,3	16,6
	Muu keel	32,1	25,8	43,3	27,3	30,6	31,2
Haridus	Kuni põhiharidus	18,2	8,9	30,3	16,5	28,8	18,7
	Kesk- või kutseharidus	25,9	19,9	27,9	26,8	14,6	23,4
	Kõrgharidus	23,7	17,9	15,5	16,4	12,4	17,2
Leibkonna elujärg	Kehv	28,5	13,4	17,0	15,6	16,6	17,3
	Hea	21,5	18,8	23,6	23,5	16,3	20,7
	Väga hea	26,4	17,6	20,2	16,1	8,1	19,1
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	25,1	17,5	19,9	21,9	9,3	18,4
	1000–10 000 elanikuga asula	8,0	14,0	21,6	20,1	15,8	16,0
	Üle 10 000 elanikuga linn	27,8	19,1	22,6	21,3	17,1	21,7
Elupiirkond	Põhja-Eesti	31,1	21,5	24,9	19,6	17,1	23,2
	Lääne-Eesti	20,7	12,0	9,8	31,1	10,5	16,6
	Kesk-Eesti	29,0	16,2	22,5	17,6	15,3	19,7
	Kirde-Eesti	13,4	44,3	53,3	35,0	21,5	37,0
	Lõuna-Eesti	13,0	5,2	12,5	13,4	9,6	10,1

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 13. Haigusnähtude esinemine COVID-19 diagnoosiga vastajatel* soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Ei esinenud	1,0	9,5	10,7	24,8	18,1	12,5	7,5	11,5	9,5	17,5	11,8	11,4	12,0
Kerged või	84,7	84,2	74,9	49,8	47,6	74,8	88,5	82,2	82,9	72,5	77,0	81,2	78,0
Rasked	6,3	3,1	10,8	16,9	10,9	8,2	2,5	6,3	7,6	5,0	7,2	5,7	7,0
Vajas haiglaravi	0	3,2	3,6	8,5	23,5	4,5	1,5	0,0	0,0	5,0	4,1	1,8	3,1
Vastajaid (n)	35	33	28	24	24	144	49	61	42	40	41	233	377

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 14. Koroonaviirusega seonduva eelarvamusliku suhtumise tajumine COVID-19 diagnoosiga vastajatel* soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
On tajunud	9,4	12,6	21,5	8,5	3,7	12,5	24,6	19,6	14,5	17,5	15,7	18,8	15,6
Vastajaid (n)	35	33	28	24	26	146	49	61	42	40	39	231	377

* 2021. a kevade küsitlus

Tabel 15. Koroonaviirusega seonduvat eelarvamuslikku suhtumist tajunud COVID-19 diagnoosiga vastajate* sotsiaal-demograafiline jaotus (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	13,5	9,7	15,5	14,0	11,0	12,5
	Muu keel	20,7	30,5	21,6	12,3	12,3	21,4
Haridus	Kuni põhiharidus	19,5	35,1	22,6	0	7,9	19,0
	Kesk- või kutseharidus	20,0	12,2	13,9	15,9	12,8	15,5
	Kõrgharidus	7,6	17,4	22,7	11,3	11,6	15,1
Leibkonna elujärg	Kehv	27,4	38,6	26,7	22,0	22,8	28,7
	Hea	11,4	16,7	18,2	9,1	9,2	13,6
	Väga hea	17,2	10,5	14,8	27,5	13,9	15,0
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	0	8,9	29,6	8,4	7,2	12,3
	1000–10 000 elanikuga asula	19,9	21,6	13,5	14,8	32,4	18,9
	Üle 10 000 elanikuga linn	18,6	16,8	15,1	15,1	5,7	15,8
Elupiirkond	Põhja-Eesti	19,3	13,9	7,8	17,3	5,5	13,8
	Lääne-Eesti	11,6	17,0	31,0	8,3	0	12,7
	Kesk-Eesti	12,0	0	27,0	0	10,5	10,2
	Kirde-Eesti	0	39,4	35,1	8,1	22,4	27,4
	Lõuna-Eesti	6,5	12,6	17,7	23,9	40,8	17,4

* 2021. a kevade küsitlus

Tabel 16. Koroonaviirusega seonduva eelarvamusliku suhtumise tajumine soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
2020. a kevad	47,9	49,0	36,9	40,0	32,0	42,6	56,0	46,0	36,8	30,5	28,9	39,5	41,0
2020. a suvi	38,5	40,5	33,1	37,3	22,0	35,5	57,3	44,6	30,5	25,9	28,4	37,4	36,5

Tabel 17. Koroonaviiruse pandeemia mõjul vastajate üldine suhtumine vaksineerimisse soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Endiselt peab vajalikuks	2020. a suvi	77,1	67,4	60,4	55,0	58,0	64,4	77,8	65,2	62,5	55,5	58,6	63,6	64,0
	2021. a kevad	69,8	72,0	66,7	75,8	77,0	72,0	66,2	63,8	71,9	70,1	79,2	70,2	71,1
Varem ei pidanud vajalikuks, nüüd peab	2020. a suvi	1,2	2,4	5,0	11,4	7,8	4,9	0,8	1,2	4,3	7,5	9,8	4,7	4,8
	2021. a kevad	2,8	5,3	10,4	8,6	9,4	6,9	3,1	7,2	7,9	10,4	10,6	8,0	7,5
Ei oska öelda	2020. a suvi	17,6	20,8	27,9	25,4	27,9	23,3	15,3	24,0	24,0	28,7	26,6	24,0	23,7
	2021. a kevad	21,0	15,5	15,6	10,3	8,8	14,6	23,0	20,6	14,2	14,4	8,2	16,0	15,3
Varem pidas vajalikuks, nüüd ei pea	2020. a suvi	1,2	0,8	1,7	0,4	0	0,9	0,9	0,2	0,6	0,9	0,3	0,5	0,7
	2021. a kevad	2,3	2,2	2,1	1,4	1,1	1,9	2,9	1,2	1,4	1,1	0,5	1,4	1,6
Endiselt ei pea vajalikuks	2020. a suvi	2,9	9,8	5,0	7,8	6,4	6,5	5,2	9,5	8,5	7,4	4,7	7,2	6,8
	2021. a kevad	4,2	5,0	5,2	4,0	3,7	4,5	4,7	7,3	4,6	3,9	1,5	4,5	4,5

Tabel 18. Koroonaviiruse pandeemia mõjul vaktsineerimist vajalikuks pidama hakanud* vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	4,8	6,8
	Muu keel	4,8	10,2
Haridus	Kuni põhiharidus	4,0	9,6
	Kesk- või kutseharidus	5,3	7,6
	Kõrgharidus	4,4	7,0
Leibkonna elujärg	Kehv	5,3	9,8
	Hea	5,3	7,8
	Väga hea	3,4	5,8
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	6,3	6,3
	1000–10 000 elanikuga asula	6,6	8,3
	Üle 10 000 elanikuga linn	3,7	7,7
Elupiirkond	Põhja-Eesti	4,0	8,3
	Lääne-Eesti	6,1	7,1
	Kesk-Eesti	7,1	9,3
	Kirde-Eesti	8,7	5,2
	Lõuna-Eesti	4,3	5,8

*varem ei pidanud vajalikuks, nüüd peavad

Tabel 19. Vaktsineerimist mittevajalikuks* pidavad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	6,7	5,0
	Muu keel	10,2	10,3
Haridus	Kuni põhiharidus	7,4	7,3
	Kesk- või kutseharidus	8,1	7,7
	Kõrgharidus	6,9	4,4
Leibkonna elujärg	Kehv	10,6	10,1
	Hea	7,6	5,6
	Väga hea	5,5	5,1
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	7,6	7,7
	1000–10 000 elanikuga asula	7,6	5,7
	Üle 10 000 elanikuga linn	7,5	5,6
Elupiirkond	Põhja-Eesti	8,2	5,2
	Lääne-Eesti	7,6	8,9
	Kesk-Eesti	6,4	5,2
	Kirde-Eesti	9,2	11,3
	Lõuna-Eesti	6,1	5,6

*varem pidas vajalikuks, nüüd ei pea/endiselt ei pea vajalikuks)

Tabel 20. Vaktsineerimisega seotud väidetega nõustumine* (nõustun täielikult/pigem nõustun) soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Vaktsiinid on efektiivsed tõsiste haiguste ennetamisel	89,3	91,0	88,5	91,8	92,6	90,6	87,2	90,7	88,6	92,9	92,1	90,2	90,9
Enese vaktsineerimine on oluline ka teiste inimeste kaitsmiseks	87,0	87,0	86,5	92,3	94,1	88,8	88,4	85,1	91,2	89,5	93,8	89,4	89,1
Vaktsineerimine on ohutu	67,0	64,1	57,3	59,1	69,2	63,3	61,9	56,2	59,7	58,2	67,6	60,6	61,9
Vaktsiine puudutav ametlik teave on usaldusväärne	67,8	64,8	59,4	57,8	64,0	63,1	66,0	61,9	62,7	57,8	69,4	63,6	63,4
Vaktsineerimisel järgin arsti või tervishoiutöötaja	87,2	90,7	88,6	92,9	92,1	90,2	85,4	92,1	89,7	95,6	90,5	90,5	90,4

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 21. Väitega „Vaktsiinid on efektiivsed tõsiste haiguste ennetamisel“ mittenoostunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	2,5	3,5	2,6	2,3	1,0	2,5
	Muu keel	5,1	5,9	3,9	4,6	3,3	4,8
Haridus	Kuni põhiharidus	3,3	5,5	7,2	3,0	1,5	4,2
	Kesk- või kutseharidus	4,4	5,9	3,1	3,6	1,6	3,9
	Kõrgharidus	0,6	2,5	1,8	2,0	1,0	1,8
Leib-konna elujärg	Kehv	3,9	7,5	9,9	4,6	2,3	5,8
	Hea	3,4	2,5	1,8	2,1	1,2	2,1
	Väga hea	2,6	4,8	0,6	3,2	0,9	3,0
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	7,8	5,8	3,9	4,3	1,1	4,2
	1000–10 000 elanikuga asula	3,7	4,7	2,2	1,0	1,3	2,8
	Üle 10 000 elanikuga linn	1,9	3,1	2,6	2,8	1,5	2,4
Elu-piirkond	Põhja-Eesti	1,9	2,8	3,4	2,6	1,3	2,5
	Lääne-Eesti	5,1	3,0	5,4	5,3	0	3,6
	Kesk-Eesti	9,4	8,6	0	0	0	3,4
	Kirde-Eesti	9,0	9,1	0	2,1	3,9	4,8
	Lõuna-Eesti	2,5	3,6	2,4	2,6	2,2	2,7

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 22. Väitega „Enese vaktsineerimine on oluline ka teiste inimeste kaitsmiseks“ mittenoostunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	4,0	4,5	4,3	2,9	1,5	3,5
	Muu keel	9,2	10,2	3,7	5,3	3,5	7,0
Haridus	Kuni põhiharidus	6,7	3,0	2,8	3,0	2,9	3,9
	Kesk- või kutseharidus	5,7	8,5	5,3	4,8	1,7	5,4
	Kõrgharidus	3,5	4,3	3,5	2,0	1,7	3,2
Leib-konna elujärg	Kehv	3,9	10,6	8,9	3,8	4,7	6,8
	Hea	4,5	5,0	2,8	3,3	1,4	3,4
	Väga hea	6,2	4,9	4,5	2,9	0,9	4,4
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	7,1	5,5	5,8	4,1	2,4	4,7
	1000–10 000 elanikuga asula	3,3	7,8	1,7	1,0	2,8	3,8
	Üle 10 000 elanikuga linn	5,2	5,0	4,5	4,1	1,1	4,2
Elu-piirkond	Põhja-Eesti	5,1	3,2	3,1	3,7	1,4	3,3
	Lääne-Eesti	5,1	6,5	6,6	4,9	0	4,7
	Kesk-Eesti	9,4	7,8	0	0	0,6	3,3
	Kirde-Eesti	11,0	19,0	0	2,1	6,9	8,4
	Lõuna-Eesti	3,8	6,6	8,1	3,8	2,3	5,0

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 23. Väitega „Vaktsineerimine on ohutu“ mittenoostunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Sugu	Mehed	11,7	14,1	13,5	10,9	8,7	12,2
	Naised	14,0	17,1	15,9	12,8	10,6	14,0
Kodune keel	Eesti	12,4	13,3	12,9	9,7	8,9	11,6
	Muu keel	14,1	23,9	19,3	19,3	15,4	19,1
Haridus	Kuni põhiharidus	14,1	23,9	19,3	19,3	15,4	19,1
	Kesk- või kutseharidus	14,7	20,9	17,1	14,3	10,1	15,8
	Kõrgharidus	5,2	10,4	10,7	9,0	9,1	9,4
Leibkonna elujärg	Kehv	26,5	29,6	23,2	21,1	18,5	23,9
	Hea	13,4	16,8	12,5	10,6	8,2	12,4
	Väga hea	8,6	9,1	11,9	7,2	8,9	9,2
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	19,3	20,5	13,3	13,0	7,7	14,4
	1000–10 000 elanikuga asula	16,7	17,6	11,6	9,5	11,3	13,8
	Üle 10 000 elanikuga linn	10,4	13,0	16,1	12,3	10,7	12,4
Elupiirkond	Põhja-Eesti	13,2	12,3	16,1	12,6	10,6	12,9
	Lääne-Eesti	10,9	13,3	15,6	11,8	3,7	11,2
	Kesk-Eesti	21,0	18,5	4,9	14,2	6,4	12,5
	Kirde-Eesti	24,3	34,7	12,8	18,0	18,4	22,7
	Lõuna-Eesti	10,3	18,3	13,9	7,3	11,0	12,6

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 24. Väitega „Vaktsiine puudutav ametlik teave on usaldusväärne“ mittedõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	8,5	12,2	14,2	12,4	10,4	11,6
	Muu keel	13,6	20,7	16,2	21,2	14,5	17,8
Haridus	Kuni põhiharidus	11,9	17,4	16,3	20	11,0	15,0
	Kesk- või kutseharidus	12,3	19,2	19,0	16,8	11,6	15,9
	Kõrgharidus	3,9	9,8	10,3	10,9	10,6	9,5
Leibkonna elujärg	Kehv	19,0	30,2	16,5	24,3	17,8	22,3
	Hea	10,2	12,8	15,2	13,4	9,6	12,3
	Väga hea	6,7	9,9	11,2	8,2	10,2	9,1
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	10,1	18,1	13,8	17,4	10,8	14,5
	1000–10 000 elanikuga asula	14,0	15,0	15,7	10,6	8,7	13,2
	Üle 10 000 elanikuga linn	8,5	12,1	14,5	14,4	12,1	12,1
Elupiirkond	Põhja-Eesti	11,2	11,1	13,1	15,2	12,8	12,4
	Lääne-Eesti	10,9	13,5	17,5	10,5	8,1	12,2
	Kesk-Eesti	9,4	16,0	9,0	7,8	7,9	10,4
	Kirde-Eesti	13,2	31,5	11,2	27,9	16,7	22,2
	Lõuna-Eesti	7,0	15,7	19,2	14,3	9,3	13,1

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 25. Väitega „Vaktsineerimisel järgin arsti või tervishoiutöötaja soovitusi“ mittedõustunud (pigem ei nõustu/üldse ei nõustu) vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	1,9	3,1	2,4	2,3	1,4	2,3
	Muu keel	2,1	6,6	5,0	5,3	2,7	4,7
Haridus	Kuni põhiharidus	0	5,7	0	6,2	2,5	2,8
	Kesk- või kutseharidus	2,7	4,6	5,5	3,3	1,4	3,5
	Kõrgharidus	1,5	3,0	1,1	2,1	1,6	2,1
Leibkonna elujärg	Kehv	2,4	9,7	3,2	4,2	2,4	4,8
	Hea	2,6	3,2	3,4	2,8	1,3	2,6
	Väga hea	1,1	2,7	1,7	2,0	2,2	2,0
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	2,5	4,7	3,3	2,6	0,5	2,8
	1000–10 000 elanikuga asula	2,3	4,1	1,8	0	2,6	2,4
	Üle 10 000 elanikuga linn	1,7	3,4	3,3	4,4	1,9	2,9
Elupiirkond	Põhja-Eesti	1,3	2,1	2,8	3,2	2,6	2,3
	Lääne-Eesti	3,4	3,9	7,5	3,8	0	3,8
	Kesk-Eesti	4,5	6,5	1,5	0	0	2,5
	Kirde-Eesti	6,1	11,5	0	7,8	1,4	6,0
	Lõuna-Eesti	1,9	4,5	2,2	1,8	0,9	2,4

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 26. Vaktsineerimiskavatsus* soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Jah, kindlasti	51,1	53,9	50,4	58,4	48,3	52,8	51,1	53,9	50,4	58,4	48,3	52,8	51,1
Ilmselt jah	20,4	20,8	20,9	22,8	17,1	20,8	20,4	20,8	20,9	22,8	17,1	20,8	20,4
Ei oska öelda	11,8	9,6	14,4	6,0	10,8	10,7	11,8	9,6	14,4	6,0	10,8	10,7	11,8
Ilmselt mitte	8,1	7,5	7,2	7,7	11,7	7,8	8,1	7,5	7,2	7,7	11,7	7,8	8,1
Kindlasti mitte	8,6	8,2	7,2	5,1	12,1	7,9	8,6	8,2	7,2	5,1	12,1	7,9	8,6
Vastajaid	181	239	139	118	91	768	291	389	216	185	144	1225	1993

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 27. Võimalusel vaksineerida kavatsevad (jah, kindlasti/ilmselt jah) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	72,6	72,9	73,9	77,8	67,9	73,4
	Muu keel	56,0	58,0	68,2	64,8	65,1	61,2
Haridus	Kuni põhiharidus	68,7	56,0	59,9	58,1	56,6	60,7
	Kesk- või kutseharidus	62,5	64,2	70,3	74,2	66,6	66,8
	Kõrgharidus	79,8	76,5	78,8	76,4	72,3	77,2
Leibkonna elujärg	Kehv	49,6	53,7	61,2	65,8	60,7	57,8
	Hea	67,6	67,0	74,8	74,6	70,5	70,3
	Väga hea	74,9	78,4	77,3	81,1	64,0	76,8
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	57,0	64,8	69,3	73,9	67,9	66,4
	1000–10 000 elanikuga asula	58,8	67,4	74,3	80,2	71,0	69,4
	Üle 10 000 elanikuga linn	73,3	72,2	73,5	70,9	65,0	72,1
Elupiirkond	Põhja-Eesti	69,5	73,1	73,2	70,8	65,9	71,5
	Lääne-Eesti	66,6	62,5	62,7	69,8	84,8	65,9
	Kesk-Eesti	52,2	68,0	73,3	78,9	74,8	68,5
	Kirde-Eesti	68,6	47,5	80,7	70,1	60,2	63,3
	Lõuna-Eesti	69,8	69,7	70,6	81,8	64,7	71,4

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 28. Vaksineerida mittekavatsevad (ilmselt mitte/kindlasti mitte) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	15,5	17,7	15,4	14,8	20,8	16,6
	Muu keel	27,5	23,7	18,4	16,1	19,3	21,9
Haridus	Kuni põhiharidus	18,8	26,7	13,9	24,3	23,9	21,5
	Kesk- või kutseharidus	21,9	22,8	18,3	16,3	17,4	20,2
	Kõrgharidus	11,9	14,5	14,4	11,3	22,4	14,2
Leibkonna elujärg	Kehv	32,7	35,3	19,7	21,5	28,0	27,8
	Hea	18,2	17,9	14,6	12,6	14,6	16,1
	Väga hea	14,7	14,8	16,3	15,3	29,0	15,5
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	21,7	26,1	21,0	17,9	25,2	22,7
	1000–10 000 elanikuga asula	22,9	20,7	7,7	12,7	18,5	17,0
	Üle 10 000 elanikuga linn	16,8	15,8	17,5	14,9	18,7	16,4
Elupiirkond	Põhja-Eesti	18,1	14,3	17,4	16,2	20,6	16,4
	Lääne-Eesti	15,6	27,2	24,1	20,2	5,6	22,2
	Kesk-Eesti	19,0	22,8	8,6	21,1	16,9	18,1
	Kirde-Eesti	31,4	30,5	9,0	5,7	16,4	19,1
	Lõuna-Eesti	18,7	22,5	16,7	12,2	25,9	19,0

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 29. COVID-19 vastu vähemalt ühe doosiga vaksineerimine* soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
On vaksineeritud	11,4	20,6	27,3	47,5	78,2	33,2	18,6	19,6	37,1	47,6	77,1	40,4	37,0
Vastajaid (n)	205	301	191	223	481	1401	357	485	345	355	651	2193	3594

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 30. COVID-19 vastu vähemalt ühe doosiga vaksineeritud vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	17,7	21,2	36,1	53,2	81,3	40,7
	Muu keel	5,3	16,2	17,3	29,1	56,7	22,5
Haridus	Kuni põhiharidus	11,7	12,7	14,1	33,9	63,0	24,5
	Kesk- või kutseharidus	12,1	16,5	24,4	41,2	74,8	32,1
	Kõrgharidus	21,2	24,0	42,7	56,9	82,8	44,3
Leibkonna elujärg	Kehv	3,6	20,6	19,4	30,7	65,4	29,2
	Hea	16,1	19,1	32,1	49,1	79,7	40,2
	Väga hea	16,6	21,5	41,0	57,7	80,3	34,8
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	10,3	21,3	33,8	49,7	80,1	42,1
	1000-10 000 elanikuga asula	18,4	19,8	32,4	49,6	73,8	36,8
	Üle 10 000 elanikuga linn	15,0	19,9	31,2	45,6	77,4	34,8
Elupiirkond	Põhja-Eesti	11,1	19,2	34,3	46,6	76,2	34,5
	Lääne-Eesti	22,9	18,4	35,4	54,0	84,5	44,8
	Kesk-Eesti	15,5	21,2	27,1	56,3	82,6	43,9
	Kirde-Eesti	20	15,1	18,3	29,5	59,0	27,3
	Lõuna-Eesti	20,1	25,2	33,3	47,7	78,3	39,5

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 31. Tervise enesehinnang soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Hea/üsna hea	2020. a kevad	88,6	85,4	82,0	62,7	53,4	76,8	86,9	86,8	82,1	75,2	61,1	78,2	77,5
	2020. a suvi	90,6	90,2	88,9	59,4	51,3	79,1	92,8	90,9	87,6	74,7	60,2	80,9	80,0
	2021. a kevad	90,9	82,6	79,5	55,7	50,9	74,3	84,8	85,2	78,6	66,9	52,8	73,4	73,8
Halb/üsna halb	2020. a kevad	0,9	0,5	0,4	2,2	4,2	1,4	1,1	1,0	1,4	1,2	1,7	1,3	1,3
	2020. a suvi	0,6	1,2	1,1	3,1	4,4	1,8	0,7	0,8	1,0	1,1	3,5	1,5	1,7
	2021. a kevad	1,9	0,7	2,6	6,4	6,0	3,0	1,2	1,2	0,5	4,5	5,6	2,7	2,8

Tabel 32. Vaimse tervisega* seotud probleemide esinemine** viimase kuu jooksul soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Depressiooni sümptomite esinemine	21,1	18,8	9,4	12,7	9,8	15,1	41,5	23,5	18,1	14,6	13,2	21,5	18,4
Ärevuse sümptomite esinemine	13,9	17,8	6,8	9,6	6,6	12,0	37,5	24,4	17,6	13,8	11,5	20,5	16,4
Vaimse kurnatuse sümptomite esinemine	34,4	29,6	19,8	27,6	27,9	28,1	57,3	40,3	35,2	35,1	33,6	39,7	34,1
Unehäirete sümptomite esinemine	17,5	24,0	23,4	31,8	28,8	24,7	30,0	29,0	32,8	39,3	42,1	34,6	29,9

*Vastavalt emotsionaalse enesetunde küsimustikule EEK–2 depressiooniga/ärevusega seotud tunnuste skoor ≥ 12 ; asteeniaga seotud tunnuste skoor ≥ 7 ja unehäiretega seotud tunnuste skoor ≥ 6

**2021. a kevade küsitlus

Tabel 33. Depressiooni sümptomitega vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	30,3	20,9	13,4	12,0	11,8	17,8
	Muu keel	32,7	21,4	15,0	19,3	12,3	20,7
Haridus	Kuni põhiharidus	38,7	24,0	20,4	15,4	18,8	25,0
	Kesk- või kutseharidus	31,5	18,0	12,6	13,7	10,5	17,8
	Kõrgharidus	26,1	22,5	13,5	13,6	11,6	17,6
Leib-konna elujärg	Kehv	60,0	46,7	28,8	34,0	25,0	37,9
	Hea	32,1	21,3	12,3	11,0	10,3	16,7
	Väga hea	22,1	11,9	7,4	4,7	6,5	12,3
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	25,9	20,5	10,3	10	12,7	15,0
	1000–10 000 elanikuga asula	34,8	17,9	12,9	16,5	13,1	18,2
	Üle 10 000 elanikuga linn	31,0	22,5	16,2	14,6	11,0	20,0
Elu-piirkond	Põhja-Eesti	28,5	22,5	12,1	13,1	12,3	18,6
	Lääne-Eesti	32,5	17,3	8,5	16,1	9,6	15,0
	Kesk-Eesti	28,0	12,1	23,8	17,1	10,9	16,7
	Kirde-Eesti	41,4	22,4	24,2	11,0	7,5	19,5
	Lõuna-Eesti	34,8	22,8	12,8	12,2	13,9	19,9

**2021. a kevade küsitlus

Tabel 34. Ärevuse sümptomitega vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	24,8	20,5	12,5	10,9	9,6	16,0
	Muu keel	26,9	22,3	11,1	14,7	9,7	17,9
Haridus	Kuni põhiharidus	31,1	19,8	17,9	12,2	17,6	20,9
	Kesk- või kutseharidus	25,5	19,3	12,1	11,8	9,4	16,1
	Kõrgharidus	22,1	22,2	11,2	11,8	8,2	15,7
Leib-konna elujärg	Kehv	44,6	42,6	26,7	27,5	18,9	31,8
	Hea	24,8	23,8	11,4	10	8,8	15,6
	Väga hea	20,7	9,7	4,2	4,0	5,2	10,4
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	20,6	14,2	9,1	16,2	11,1	13,5
	1000–10 000 elanikuga asula	26,3	21,0	12,9	11,8	10,8	16,7
	Üle 10 000 elanikuga linn	26,0	23,3	13,8	9,5	8,3	17,6
Elu-piirkond	Põhja-Eesti	24,3	22,0	12,2	9,9	7,3	16,3
	Lääne-Eesti	24,4	23,6	9,5	10,7	11,5	15,1
	Kesk-Eesti	18,5	16,6	15,2	13,9	7,8	13,8
	Kirde-Eesti	22,4	25,5	19,8	12,1	4,4	17,3
	Lõuna-Eesti	29,9	18,6	9,9	14,5	15,0	18,0

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 35. Vaimse kurnatuse sümptomitega vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	46,1	35,1	28,0	29,8	31,1	34,0
	Muu keel	43,1	33,3	25,7	37,5	33,3	34,6
Haridus	Kuni põhiharidus	51,7	33,1	26,5	24,3	32,2	35,4
	Kesk- või kutseharidus	46,2	30,5	27,2	32,8	32,0	34,0
	Kõrgharidus	41,1	37,8	28,1	31,4	30,8	33,9
Leib-konna elujärg	Kehv	74,0	53,1	46,3	50,8	44,4	52,3
	Hea	46,7	38,6	25,3	29,9	31,8	34,0
	Väga hea	36,4	23,4	19,6	21,1	21,1	25,5
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	34,0	28,5	25,0	28,7	33,6	29,6
	1000–10 000 elanikuga asula	49,0	34,6	28,7	34,7	32,3	35,1
	Üle 10 000 elanikuga linn	47,0	37,0	28,5	31,9	29,9	35,7
Elu-piirkond	Põhja-Eesti	42,7	33,2	26,7	29,8	31,2	32,9
	Lääne-Eesti	46,7	38,1	16,7	29,0	27,1	29,9
	Kesk-Eesti	28,9	25,3	24,0	37,5	25,0	27,7
	Kirde-Eesti	46,7	40,5	32,9	29,8	26,8	34,8
	Lõuna-Eesti	52,7	40	33,9	34,1	38,5	40,2

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 36. Unehäirete sümptomitega vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	23,7	26,9	26,7	33,9	36,6	29,5
	Muu keel	22,9	24,6	33,9	42,2	39,2	31,4
Haridus	Kuni põhiharidus	29,8	32,2	43,6	45,3	33,6	35,3
	Kesk- või kutseharidus	23,8	24,2	26,6	34,6	38,8	29,2
	Kõrgharidus	19,9	26,8	26,5	35,7	36,2	29,3
Leib-konna elujärg	Kehv	54,1	47,3	45,9	47,6	51,5	48,9
	Hea	24,9	27,5	26,3	35,8	37,0	30,6
	Väga hea	14,0	17,8	20,6	25,0	26,3	19,2
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	23,2	27,3	25,0	30	35,9	29,0
	1000–10 000 elanikuga asula	30,7	31,8	27,9	41,6	38,6	33,8
	Üle 10 000 elanikuga linn	21,7	24,0	30,1	36,6	37,0	28,8
Elu-piirkond	Põhja-Eesti	24,7	24,2	29,1	35,5	39,6	29,6
	Lääne-Eesti	21,9	30,6	24,5	32,7	31,6	29,2
	Kesk-Eesti	17,3	21,7	24,6	34,3	32,7	26,8
	Kirde-Eesti	29,3	32,0	38,6	32,7	32,3	33,2
	Lõuna-Eesti	23,7	30,3	26,6	39,8	38,5	31,6

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 37. Muutused stressi või ärevuse tundmises vastajate soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Rohkem kui varem*	2020. a kevad	43,9	51,2	44,7	42,4	40,0	45,5	62,9	63,6	61,7	55,5	48,2	45,5	52,2
	2020. a suvi	25,2	25,5	22,0	21,2	15,2	22,6	34,0	31,3	26,6	23,6	22,6	22,6	25,2
	2021. a kevad	42,4	44,2	37,0	33,0	32,4	38,9	66,8	55,9	55,1	48,3	41,0	38,9	46,1
Jah, kuid mitte rohkem kui varem	2020. a kevad	27,4	24,6	29,9	30,3	25,2	27,1	22,2	21,3	21,3	25,9	28,5	23,9	25,4
	2020. a suvi	38,5	33,8	32,2	37,8	35,7	35,4	35,1	30,5	34,5	40,5	37,5	35,3	35,3
	2021. a kevad	32,9	35,9	32,8	33,7	29,4	33,4	24,5	26,2	30,1	30,6	35,1	29,4	31,3
Ei, üldse mitte	2020. a kevad	28,7	24,3	25,4	27,2	34,8	27,4	14,9	15,0	17,0	18,6	23,3	17,8	22,4
	2020. a suvi	36,3	40,8	45,7	41,0	49,2	42,1	30,9	38,1	38,9	36,0	39,9	37,1	39,5
	2021. a kevad	24,7	19,9	30,2	33,4	38,2	27,7	8,8	18,0	14,8	21,1	23,9	17,9	22,6

*jah, palju rohkem kui varem/jah, mõnevõrra rohkem kui varem

Tabel 38. Võrreldes varasemaga suuremat stressi või ärevust tundnud* vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a kevad	2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	53,7	26,8	46,6
	Muu keel	46,2	19,8	44,4
Haridus	Kuni põhiharidus	52,8	28,1	47,6
	Kesk- või kutseharidus	50,9	23,3	44,8
	Kõrgharidus	53,6	26,9	47,1
Leibkonna elujärg	Kehv	–	36,3	58,6
	Hea	–	24,0	45,7
	Väga hea	–	21,5	41,0
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	49,7	22,7	41,2
	1000–10 000 elanikuga asula	53,5	27,0	52,1
	Üle 10 000 elanikuga linn	52,9	25,7	46,0
Elupiirkond	Põhja-Eesti	52,9	26,3	46,2
	Lääne-Eesti	52,1	26,2	43,6
	Kesk-Eesti	44,3	19,7	42,3
	Kirde-Eesti	45,4	17,5	45,0
	Lõuna-Eesti	55,7	26,3	48,4

* jah, palju rohkem kui varem/jah, mõnevõrra rohkem kui varem

Tabel 39. Suitsetamine soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Igapäevasuitsetamine	2020. a suvi	14,1	22,8	19,7	23,8	10,1	18,8	9,1	14,2	14,7	15,0	7,0	12,0	15,3
	2021. a kevad	9,0	16,4	23,9	25,5	13,7	17,6	7,3	10,4	14,8	16,6	7,0	11,0	14,2
Juhusuitsetamine	2020. a suvi	8,2	7,4	2,3	4,7	2,8	5,5	8,9	4,6	5,0	7,9	3,7	5,8	5,6
	2021. a kevad	7,1	7,6	4,2	4,1	3,1	5,6	6,3	3,3	3,6	5,6	3,7	4,3	5,0

Tabel 40. Igapäevasuitsetajatest vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	14,3	13,2
	Muu keel	18,4	18,0
Haridus	Kuni põhiharidus	33,3	24,2
	Kesk- või kutseharidus	19,6	18,2
	Kõrgharidus	8,5	8,1
Leibkonna elujärg	Kehv	24,9	21,6
	Hea	14,9	14,6
	Väga hea	10,4	9,7
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	17,1	15,7
	1000-10 000 elanikuga asula	14,7	15,7
	Üle 10 000 elanikuga linn	14,7	13,0
Elupiirkond	Põhja-Eesti	16,0	14,1
	Lääne-Eesti	14,2	13,8
	Kesk-Eesti	16,3	15,6
	Kirde-Eesti	19,9	17,6
	Lõuna-Eesti	12,3	13,1

Tabel 41. Pandeemia mõju suitsetamisharjumustele vastajate* soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Ei mõjutanud	92,4	92,7	95,6	92,1	96,6	93,6	90,2	96,2	96,2	93,3	95,6	94,5	94,1
Lõpetas suitsetamise	0,6	2,4	0,5	1,4	1,3	1,4	1,0	0	0	0,9	0,6	0,5	0,9
Hakkas rohkem suitsetama	3,9	1,5	1,1	1,4	0,4	1,7	4,3	1,0	1,0	1,2	0,8	1,6	1,7
Hakkas vähem suitsetama	2,4	3,1	2,2	5,1	1,7	2,9	3,8	2,4	2,8	3,6	2,9	3,0	3,0
Läks üle e-sigareetile või suitsuvabadele toodetele	0,7	0,4	0,6	0	0	0,4	0,7	0,5	0	0,9	0,2	0,5	0,4

*2020. a suve küsitlus

Tabel 42. Eriolukorra ajal rohkem kui varem suitsetama hakanud vastajate* sotsiaal-demograafiline jaotus (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	3,4	1,5	1,3	1,8	0,7	1,7
	Muu keel	6,0	0,4	0	0	0	1,4
Haridus	Kuni põhiharidus	9,5	0	0	0	0	3,5
	Kesk- või kutseharidus	3,8	2,0	0,5	1,2	1,1	1,0
	Kõrgharidus	2,8	0,8	1,7	1,6	0,2	1,3
Leibkonna elujärg	Kehv	10,5	4,8	2,9	2,1	0	3,8
	Hea	3,0	0,5	1,0	0,9	0,7	1,1
	Väga hea	3,7	0,9	0	2,0	0,7	1,5
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	7,0	5,1	0	1,1	1,6	2,7
	1000–10 000 elanikuga asula	3,2	0	1,9	3,2	0	1,5
	Üle 10 000 elanikuga linn	3,6	0,4	1,2	0,8	0,2	1,3
Elupiirkond	Põhja-Eesti	4,8	1,1	0,9	1,9	0,5	1,8
	Lääne-Eesti	4,6	1,1	1,0	2,0	0	1,4
	Kesk-Eesti	0	4,6	1,9	0	0,8	1,5
	Kirde-Eesti	9,5	2,5	0	0	0	2,0
	Lõuna-Eesti	2,8	0	2,0	0,9	1,2	1,3

*2020. a suve küsitlus

Tabel 43. Alkoholi tarvitamise sagedus soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Ei tarvita	2020. a suvi	35,1	23,0	22,0	27,0	33,1	27,3	35,1	23,0	22,0	27,0	33,1	27,3	32,5
	2021. a kevad	31,0	22,8	22,4	24,5	24,2	24,8	31,0	22,8	22,4	24,5	24,2	24,8	30,3
≤ 3 korda nädalas	2020. a suvi	59,3	69,6	67,5	66,3	62,4	65,6	59,3	69,6	67,5	66,3	62,4	65,6	63,2
	2021. a kevad	67,3	68,4	66,1	63,3	69,6	67,1	67,3	68,4	66,1	63,3	69,6	67,1	64,2
≥ 4 korra nädalas	2020. a suvi	5,6	7,5	10,5	6,6	4,5	7,1	1,3	2,6	2,4	1,1	1,0	1,7	4,3
	2021. a kevad	1,7	8,8	11,5	12,2	6,2	8,1	1,9	2,9	5,5	3,7	1,8	3,1	5,5

Tabel 44. Muutused alkoholi tarvitamise sageduses 2020. a kevadel: enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja eriolukorra järgsel perioodil vastajate* soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	18-29	30-44	45-54	55-64	≥ 65	Kokku	
Ei tarvita	Enne eriolukorda	30,3	18,7	19,7	24,0	29,9	23,7	29,4	27,1	24,8	32,6	53,0	33,8	29,0
	Eriolukorra ajal	38,6	22,9	24,8	27,3	33,6	28,6	39,2	30,6	34,2	42,3	58,6	40,7	34,9
	Peale eriolukorda	35,1	23,0	22,0	27,0	33,1	27,3	34,0	30,9	27,7	36,2	56,0	37,2	32,5
≤ 3 korda nädalas	Enne eriolukorda	66,6	73,9	70,1	69,6	65,9	69,9	69,8	70,9	72,2	66,3	46,4	64,7	67,2
	Eriolukorra ajal	52,5	66,1	64,8	66,0	61,8	62,6	59,1	64,8	61,7	56,0	40,4	56,5	59,4
	Peale eriolukorda	59,3	69,6	67,5	66,3	62,4	65,6	64,7	66,5	70	62,6	43,1	61,1	63,2
≥ 4 korra nädalas	Enne eriolukorda	3,1	7,4	10,2	6,3	4,2	6,4	0,8	2,0	3,0	1,1	0,6	1,5	3,9
	Eriolukorra ajal	9,0	10,9	10,4	6,8	4,6	8,9	1,7	4,6	4,1	1,7	1,0	2,8	5,7
	Peale eriolukorda	5,6	7,5	10,5	6,6	4,5	7,1	1,3	2,6	2,4	1,1	1,0	1,7	4,3

*2020. a suve küsitlus

Tabel 45. Alkoholi tarvitamise kogused nädalas soo ja vanuse järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Ei tarvita	2020. a suvi	42,8	27,8	27,6	25,5	33,7	31,1	45,0	40,4	39,9	47,1	55,7	45,4	38,5
	2021. a kevad	43,3	31,2	25,8	25,2	25,2	30,7	55,3	46,2	38,9	45,0	58,4	48,7	39,8
Madala terviseriskiga* tarvitamine	2020. a suvi	50,3	63,4	64,9	67,8	62,6	61,7	49,7	54,4	55,2	50,8	43,7	50,9	56,1
	2021. a kevad	52,0	58,4	66,7	68,1	70,3	62,0	40,9	49,2	53,4	48,9	40,3	46,7	54,2
Tervist ohustav tarvitamine**	2020. a suvi	6,9	8,9	7,5	6,7	3,7	7,2	5,2	5,2	4,9	2,1	0,6	3,7	5,4
	2021. a kevad	4,6	10,4	7,5	6,7	4,4	7,3	3,9	4,6	7,7	6,1	1,3	4,6	6,0

*tarvitatud absoluutse alkoholi kogus meestel 10–140g, naistel 10–70g

** tarvitatud absoluutse alkoholi kogus meestel > 140g, naistel > 70g

Tabel 46. Keskmise nädalas tarvitatud absoluutse alkoholi kogus soo ja vanuse järgi (g)

	Mees						Naine						Kokku
	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
2020. a suvi	32,1	44,6	40,5	39,3	27,9	38,2	15,6	16,0	15,1	11,8	8,3	13,6	25,5
2021. a kevad	27,2	47,4	42,6	44,0	33,6	40,2	12,6	15,3	21,0	16,1	8,8	14,7	27,3

Tabel 47. Nädalas > 140 g (mehed) või > 70 g (naised) absoluutset alkoholi tarvitanud vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	5,8	6,3
	Muu keel	3,7	4,7
Haridus	Kuni põhiharidus	2,8	5,5
	Kesk- või kutseharidus	5,1	5,6
	Kõrgharidus	5,9	6,5
Leibkonna elujärg	Kehv	4,9	6,6
	Hea	4,4	4,8
	Väga hea	7,6	7,8
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	4,5	5,9
	1000–10 000 elanikuga asula	4,1	5,5
	Üle 10 000 elanikuga linn	6,1	6,2
Elupiirkond	Põhja-Eesti	6,2	5,6
	Lääne-Eesti	3,9	7,0
	Kesk-Eesti	5,7	2,7
	Kirde-Eesti	6,4	5,8
	Lõuna-Eesti	3,5	6,8

Tabel 48. Alkoholi ≥ 4 korra nädalas tarvitanud vastajate sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	5,0	5,9
	Muu keel	1,8	3,9
Haridus	Kuni põhiharidus	4,4	5,8
	Kesk- või kutseharidus	4,3	5,4
	Kõrgharidus	4,2	5,5
Leibkonna elujärg	Kehv	4,9	5,8
	Hea	3,4	5,0
	Väga hea	6,0	6,1
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	5,7	7,5
	1000–10 000 elanikuga asula	4,5	5,0
	Üle 10 000 elanikuga linn	3,7	4,8
Elupiirkond	Põhja-Eesti	4,4	4,7
	Lääne-Eesti	4,8	6,5
	Kesk-Eesti	4,3	6,1
	Kirde-Eesti	3,5	5,9
	Lõuna-Eesti	3,2	6,1

Tabel 49. Vähemalt poole tunni vältel tervisespordi harrastamine soo ja vanuse järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
≥ 2 korda nädalas	2020. a suvi	54,1	55,0	55,0	41,1	42,9	50,8	50,2	49,3	52,2	43,6	46,5	48,3	49,5
	2021. a kevad	49,7	53,7	52,9	36,3	44,5	48,6	53,2	56,9	56,3	44,8	52,0	52,9	50,9
≤ 1 kord nädalas	2020. a suvi	40,0	39,7	40,6	33,3	30,7	37,5	43,3	44,9	39,0	40,2	29,9	39,5	38,6
	2021. a kevad	47,0	42,7	41,4	37,1	33,5	41,0	41,8	38,1	36,6	38,3	29,1	36,4	38,6
Ei saa vigastuse/ haiguse tõttu	2020. a suvi	5,9	5,4	4,5	25,7	26,5	11,7	6,5	5,8	9,0	16,1	23,6	12,2	11,9
	2021. a kevad	3,3	3,7	5,8	26,6	22,1	10,5	5,0	5,1	7,1	17,0	18,9	10,6	10,6

Tabel 50. Muutused tervisespordi harrastamise sageduses 2020. a kevadel: enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja eriolukorra järgsel perioodil vastajate soo ja vanusrühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
≥ 2 korda nädalas	Enne eriolukorda	54,9	56,1	55,4	36,1	43,7	50,7	49,1	48,8	48,1	41,9	48,1	47,4	49,0
	Eriolukorra ajal	43,4	47,7	51,5	36,9	40,4	44,8	44,9	47,3	46,0	39,5	43,3	44,4	44,6
	Peale eriolukorda	54,1	55,0	55,0	41,1	42,9	50,8	50,2	49,3	52,2	43,6	46,5	48,3	49,5
≤ 1 kord nädalas	Enne eriolukorda	40,4	38,9	41,8	38,1	29,7	38,3	46,0	46,1	43,3	42,3	29,1	41,2	39,8
	Eriolukorra ajal	50,1	46,5	43,4	35,7	32,8	42,9	49,1	46,3	44,8	44,1	33,8	43,5	43,2
	Peale eriolukorda	40,0	39,7	40,6	33,3	30,7	37,5	43,3	44,9	39,0	40,2	29,9	39,5	38,6
Ei saa vigastuse/ haiguse tõttu	Enne eriolukorda	4,7	5,0	2,8	25,7	26,6	11,1	4,8	5,1	8,6	15,8	22,8	11,4	11,3
	Eriolukorra ajal	6,4	5,8	5,1	27,5	26,9	12,3	6,0	6,4	9,2	16,4	22,9	12,1	12,2
	Peale eriolukorda	5,9	5,4	4,5	25,7	26,5	11,7	6,5	5,8	9,0	16,1	23,6	12,2	11,9

*2020. a suve küsitlus

Tabel 51. Hinnang oma toitumisele vastajate soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Väga tervislik/ pigem tervislik	2020. a suvi	42,5	55,9	51,8	47,6	53,8	50,9	48,6	61,6	53,2	53,0	56,9	55,4	53,3
	2021. a kevad	45,9	44,6	48,4	44,9	45,4	45,7	47,2	55,8	52,5	49,7	51,0	51,7	48,8
Väga ebatervislik/ pigem ebatervislik	2020. a suvi	13,9	11,1	12,6	8,4	4,3	10,5	10,4	3,8	6,2	4,3	4,4	5,5	7,9
	2021. a kevad	12,9	10,6	10,4	6,3	6,7	9,7	13,4	6,1	8,2	7,0	3,8	7,2	8,4

Tabel 52. Hinnang enda toitumisele 2020. a kevadel: enne eriolukorda, eriolukorra ajal ja eriolukorra järgsel perioodil vastajate soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Väga tervislik/ pigem tervislik	Enne eriolukorda	39,7	50,4	49,2	45,3	54,2	47,9	44,9	60,4	51,8	50,2	55,0	53,3	50,7
	Eriolukorra ajal	40,4	49,9	51,7	45,3	53,0	48,1	42,7	58,1	51,4	49,6	56,2	52,5	50,4
	Peale eriolukorda	42,5	55,9	51,8	47,6	53,8	50,9	48,6	61,6	53,2	53,0	56,9	55,4	53,3
Väga ebatervislik/ pigem ebatervislik	Enne eriolukorda	14,0	12,2	12,7	8,7	4,7	10,9	10,4	5,2	7,5	5,8	4,2	6,3	8,5
	Eriolukorra ajal	17,1	14,4	13,7	9,3	4,2	12,4	18,3	7,1	8,8	5,2	5,3	8,5	10,4
	Peale eriolukorda	13,9	11,1	12,6	8,4	4,3	10,5	10,4	3,8	6,2	4,3	4,4	5,5	7,9

*2020. a suve küsitlus

Tabel 53. Tervisesporti vähemalt kahel korral nädalas harrastavad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	50,4	52,8
	Muu keel	46,4	43,2
Haridus	Kuni põhiharidus	39,1	39,0
	Kesk- või kutseharidus	45,1	47,8
	Kõrgharidus	55,2	56,7
Leibkonna elujärg	Kehv	42,2	38,9
	Hea	48,0	49,8
	Väga hea	56,8	58,6
Elukoht	Alla 1000 elanikuga	46,8	48,8
	1000–10 000 elanikuga	46,1	50,6
	Üle 10 000 elanikuga linn	51,6	51,8
Elupiirkond	Põhja-Eesti	51,5	51,9
	Lääne-Eesti	42,9	50,0
	Kesk-Eesti	47,9	50,9
	Kirde-Eesti	48,3	43,8
	Lõuna-Eesti	49,2	50,6

*2021.a suve küsitlus

Tabel 54. Enda hinnangul väga/pigem ebatervislikult* toituvad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	6,9	7,4
	Muu keel	11,2	12,5
Haridus	Kuni põhiharidus	12,9	16,9
	Kesk- või kutseharidus	9,5	9,7
	Kõrgharidus	5,6	5,4
Leibkonna elujärg	Kehv	10,9	14,2
	Hea	7,1	7,8
	Väga hea	7,9	6,7
Elukoht	Alla 1000 elanikuga	6,9	6,5
	1000–10 000 elanikuga	6,4	10,1
	Üle 10 000 elanikuga linn	8,8	8,6
Elupiirkond	Põhja-Eesti	8,8	8,0
	Lääne-Eesti	3,9	6,9
	Kesk-Eesti	7,8	6,9
	Kirde-Eesti	9,1	13,1
	Lõuna-Eesti	7,7	8,8

*2021.a suve küsitlus

Tabel 55. Kaaluindeks (KMI) vastajate* soo ja vanuserühma järgi (%)

	Mees						Naine						Kokku
	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Alakaal (< 18,5)	3,6	0,7	0,5	0	0	1,0	5,7	3,7	0,9	0,6	1,2	2,4	1,7
Normaalkaal (18,5–24,9)	59,6	36,4	19,2	22,5	25,3	33,5	66,9	61,3	40,8	33,1	27,8	46,0	40,0
Ülekaal (25,0–29,9)	27,7	43,3	54,2	45,4	44,5	42,9	16,0	21,0	30,8	31,1	38,9	27,7	35,1
Rasvumine (≥ 30)	9,1	19,7	26,1	32,2	30,3	22,6	11,5	13,9	27,5	35,3	32,2	23,8	23,2
Vastajaid (n)	5	301	192	223	481	1202	356	484	346	354	653	2193	3395

*2021.a suve küsitlus

Tabel 56. Ülekaalulised (KMI 25,0–29,9) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	22,8	32,0	41,5	38,1	40,8	35,0
	Muu keel	19,7	35,2	45,9	36,4	42,4	35,4
Haridus	Kuni põhiharidus	16,0	35,4	49,2	35,4	36,8	33,2
	Kesk- või kutseharidus	26,2	37,4	41,3	37,6	43,0	36,7
	Kõrgharidus	17,7	29,0	42,2	38,2	40,2	33,9
Leibkonna elujärg	Kehv	16,1	40,3	40,1	34,8	39,4	35,7
	Hea	24,2	31,5	44,6	37,1	42,2	36,4
	Väga hea	21,6	31,3	38,7	42,2	39,3	32,2
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	36,3	26,6	50,2	33,5	40,6	37,2
	1000–10 000 elanikuga asula	13,2	34,0	39,7	36,0	52,6	35,8
	Üle 10 000 elanikuga linn	21,2	34,4	39,2	40,6	36,9	33,8
Elu- piirkond	Põhja-Eesti	18,2	33,3	40,1	35,1	42,7	33,6
	Lääne-Eesti	25,1	36,7	38,6	41,9	40,5	38,0
	Kesk-Eesti	28,6	20	48,6	48,3	35,0	35,2
	Kirde-Eesti	32,2	27,6	46,1	45,6	34,2	37,0
	Lõuna-Eesti	24,2	36,8	44,4	34,2	42,1	36,1

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 57. Rasvunud (KMI ≥ 30) vastajad* sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		Vanus					Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	
Kodune keel	Eesti	10,7	17,2	26,8	32,8	31,3	23,3
	Muu keel	8,8	15,9	26,6	37,4	32,2	22,9
Haridus	Kuni põhiharidus	14,0	26,0	25,2	33,9	41,4	26,7
	Kesk- või kutseharidus	26,2	37,4	41,3	37,6	43,0	36,7
	Kõrgharidus	14,5	12,8	21,6	32,6	27,2	20,8
Leibkonna elujärg	Kehv	9,7	20,8	29,6	39,7	37,7	28,4
	Hea	9,4	20,2	28,9	33,2	30,9	25,2
	Väga hea	11,3	11,5	20	30,5	28,6	17,1
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	12,8	24,1	26,5	37,6	35,8	28,8
	1000–10 000 elanikuga asula	7,2	22,9	32,7	32,1	26,8	25,0
	Üle 10 000 elanikuga linn	10,4	12,1	24,0	32,6	30,6	20,1
Elu- piirkond	Põhja-Eesti	12,0	11,8	20,8	35,2	27,5	19,7
	Lääne-Eesti	7,5	19,1	37,9	30	29,7	26,8
	Kesk-Eesti	3,9	30,9	25,1	30,8	40,6	29,1
	Kirde-Eesti	8,0	28,6	43,5	40,2	34,0	33,1
	Lõuna-Eesti	10,5	20,4	29,3	33,2	34,4	24,9

*2021. a kevade küsitlus

Tabel 58. Viimase kuu sissetulek võrreldes eelnevate kuudega vastajate soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Ei ole muutunud	2020. a suvi	61,2	63,4	59,3	67,2	86,6	66,3	57,0	63,3	65,7	68,9	84,2	68,3	67,4
	2021. a kevad	64,0	63,3	68,3	69,3	67,5	66,0	62,5	63,8	71,8	70,3	64,8	66,4	66,2
Sissetulek vähenenud	2020. a suvi	24,2	27,7	35,7	29,2	9,7	26,1	32,3	30,8	31,4	27,7	8,2	25,5	25,8
	2021. a kevad	13,6	21,0	23,9	22,5	9,1	18,7	24,2	24,7	22,2	24,0	6,0	19,9	19,3
Sissetulek suurenenud	2020. a suvi	13,7	8,5	5,0	2,3	3,4	7,0	8,5	5,3	2,9	2,8	7,5	5,5	6,2
	2021. a kevad	22,4	15,7	7,8	8,2	23,4	15,4	13,2	11,4	6,0	5,7	29,3	13,8	14,5

Tabel 59. Viimasel kuul vähenenud sissetulekuga vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	22,8	17,1
	Muu keel	36,2	27,7
Haridus	Kuni põhiharidus	28,7	24,5
	Kesk- või kutseharidus	27,8	21,3
	Kõrgharidus	23,4	16,2
Leibkonna elujärg	Kehv	51,8	44,9
	Hea	24,3	19,4
	Väga hea	14,3	6,6
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	23,4	17,4
	1000–10 000 elanikuga asula	24,8	19,5
	Üle 10 000 elanikuga linn	27,1	20
Elupiirkond	Põhja-Eesti	29,3	19,2
	Lääne-Eesti	25,3	20,3
	Kesk-Eesti	17,4	17,1
	Kirde-Eesti	23,9	25,5
	Lõuna-Eesti	23,2	18,9

Tabel 60. Muutused ametlikus töökoormuses (töötavad vastajad) võrreldes varasema perioodiga* soo ja vanuserühma järgi (%)

		Mees						Naine						Kokku
		18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	18–29	30–44	45–54	55–64	≥ 65	Kokku	
Ei ole muutunud	2020. a suvi	46,6	53,5	53,4	58,4	65,6	53,8	42,5	45,2	46,9	58,9	61,9	49,8	51,9
	2021. a kevad	56,2	49,0	58,7	62,9	66,8	55,8	36,9	44,1	51,2	53,6	63,8	49,1	52,5
Töökoormus suurenenud	2020. a suvi	17,5	17,9	20,5	7,8	6,9	16,1	16,7	23,1	22,2	17,3	13,9	19,8	17,9
	2021. a kevad	28,1	33,6	29,3	21,4	11,4	28,2	39,7	33,2	30,3	24,5	16,7	29,6	28,9
Töökoormus vähenenud	2020. a suvi	20,4	19,8	19,3	18,2	21,5	19,6	19,8	18,9	19,2	14,5	20,9	18,3	19,0
	2021. a kevad	11,7	16,3	10,2	12,8	20,7	14,0	12,4	18,0	15,6	18,6	17,3	16,8	15,4

* 2020. a suvel alates eriolukorra algusest

**2021. aasta kevadel viimase kuue kuu jooksul

Tabel 61. Vähenenud ametliku töökoormusega töötavad vastajad sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes (%)

		2020. a suvi	2021. a kevad
Kodune keel	Eesti	17,9	15,5
	Muu keel	22,6	15,0
Haridus	Kuni põhiharidus	18,5	16,4
	Kesk- või kutseharidus	20	19,8
	Kõrgharidus	18,1	11,6
Leibkonna elujärg	Kehv	30,3	27,5
	Hea	18,8	16,7
	Väga hea	14,4	9,6
Elukoht	Alla 1000 elanikuga asula/maa	16,0	13,9
	1000–10 000 elanikuga asula	17,1	15,4
	Üle 10 000 elanikuga linn	20,6	15,9
Elupiirkond	Põhja-Eesti	19,8	14,3
	Lääne-Eesti	23,1	18,7
	Kesk-Eesti	14,2	17,5
	Kirde-Eesti	17,7	16,7
	Lõuna-Eesti	17,7	16,1

Kasutatud kirjandus

- [1] IFRC, UNICEF, WHO. Risk communication and community engagement (RCCE) action plan guidance COVID-19 preparedness and response. 2020. [https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-\(rcce\)-action-plan-guidance](https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-(rcce)-action-plan-guidance).
- [2] Aluoja A, Shlik J, Vasar V, et al. Development and psychometric properties of the Emotional State Questionnaire, a self-report questionnaire for depression and anxiety. *Nord J Psychiatry* 1999;(53):443–449.
- [3] Vainu V, Merusk K, Oblikas A, et al. COVID-19 teemaline küsitlus, 28. küsitluslaine (21.–26.04.2021) raport. Tallinn: Sotsiaalministeerium; 2021. <https://www.sm.ee/et/uuringud-ja-analuusid>.
- [4] Reile R, Veideman T. Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2020. Tallinn: Tervise Arengu Instituut; 2021. <https://tai.ee/et/valjaanded/eesti-taiskasvanud-rahvastiku-tervisekaitumise-uuring-2020>.
- [5] Tervise Arengu Instituut. Tervisestatistika ja -uuringute andmebaas. ETU41: Depressiooni esinemine soo, vanuserühma ja taustatunnuste järgi. https://statistika.tai.ee/pxweb/et/Andmebaas/Andmebaas__05Uuringud__01ETeU__04VaimneTervis/ETU41.px/. Kasutatud 18. aug 2021.
- [6] Wellcome. Global Monitor 2018. How does the world feel about science and health. <https://wellcome.org/reports/wellcome-global-monitor/2018>. Kasutatud 18. aug 2020.
- [7] Terviseamet. Koroonaviiruse andmestik. <https://www.terviseamet.ee/et/koroonaviirus/koroonaviiruse-andmestik>. Kasutatud 18. aug 2021.
- [8] Reile R, Kullamaa L, Hallik R, et al. Perceived stress during the first wave of COVID-19 outbreak: results from nationwide cross-sectional study in Estonia. *Front Public Heal* 2021;9:564706.

LISAD

Lisa 1. COVID-19 kiiruuringu küsimustik, 2020. a kevad

Nr	KÜSIMUSED	Vastused
	Täname, et olete nõus osalema uuringus, mille eesmärk on hinnata Eesti inimeste teadlikkust koroonaviirusest (COVID-19), nende hoiakuid ja käitumist. Ankeedi täitmisega annate nõusoleku uuringus osalemiseks ja oma andmete töötlemiseks.	
1*	Teie sugu	Mees Naine
2*	Vanus	
3*	Teie alaline elukoht	Harjumaa, v.a Tallinn Tallinn Hiiumaa Ida-Virumaa Jõgevamaa Järvamaa Läänemaa Lääne-Virumaa Põlvamaa Pärnumaa Raplamaa Saaremaa Tartumaa Tartu linn Valgamaa Viljandimaa Võrumaa Ei ela Eestis. Palun täpsustage riik: _____**
4*	Teie praegune asukoht:	Harjumaa, v.a Tallinn Tallinn Hiiumaa Ida-Virumaa Jõgevamaa Järvamaa Läänemaa Lääne-Virumaa Põlvamaa Pärnumaa Raplamaa Saaremaa Tartumaa Tartu linn Valgamaa Viljandimaa Võrumaa Ei viibi hetkel Eestis. Palun täpsustage riik: _____**
5*	Millist tüüpi asulas Te praegu viibite?	Alla 1000 elanikuga asulas või maal 1000 – 10 000 elanikuga asulas Üle 10 000 elanikuga asulas

6*	Mitu inimest elab Teiega praeguse eriolukorra ajal samas eluruumis? Teie rahvus:	Elan üksi Lisaks minule elab, sisestage arv: ____**
7*		Eestlane Venelane Muu. Palun täpsustage:_____**
8*	Milline on Teie leibkonna peamine kodune keel?	Eesti Vene Muu. Palun täpsustage:_____**
9*	Teie kõrgeim lõpetatud haridustase:	Põhiharidus või madalam, sh kutseharidus põhihariduse baasil Keskkharidus, sh kutsekeskharidus, kutseharidus keskhariduse baasil, keskeriharidus Kõrgharidus
10	Kas Te olete saanud piisavalt infot koroonaviiruse kohta?	Valige sobivaim vastusevariant: Täiesti piisavalt Piisavalt Enam-vähem Ei ole saanud piisavalt Üldse mitte piisavalt
11	Millist teavet olete koroonaviiruse põhjustatud haiguse kohta saanud?	Valige kõik sobivad vastusevariandid: Kuidas ennast nakkuse eest kaitsta Millised on koroonaviiruse sümptomid Kuidas nakkus levib Mida teha, kui märkad haigussümptomeid Millised on haigusega kaasnevad ohud ja tüsistused Ei ole üldse saanud Muu. Palun täpsustage: _____
12	Millistest allikatest Te koroonaviiruse kohta olete infot saanud ja kuivõrd Te usaldate nendest allikatest saadud infot?	Ametlikud teabekanalid (Terviseameti veebileht, Valitsuse eriolukorra veebileht kriis.ee, infoliin 1247 jms) Eesti Rahvusringhäälingu eestikeelsed kanalid (nt ETV, Vikerraadio, err.ee) Eesti Rahvusringhäälingu venekeelsed kanalid (nt ETV+, Raadio 4, rus.err.ee) Eraõiguslikud eestikeelsed kanalid (nt Kanal2, TV3, Kuku) PBK ja Venemaa tele- ja raadiokanalite, portaalide uudised ja saated Muude välisriikide tele- ja raadiokanalite uudised ja saated Ajalehed ja uudisteportaalid (nt Delfi, rus.delfi, Postimees, Eesti Päevaleht, Öhtuleht, Den za Dnjom) Teised Interneti leheküljed Sotsiaalmeedia Tervishoiutöötaja (nt perearst, eriarst, pereõde, kooliõde, perearsti nõuandetelefon) Pereliikmed/sõbrad Kool/tööandja/töökaaslased Muu
12a	Palun täpsustage, millised allikad:	
13	Kui ohtlik on Teie arvates koroonaviirus?	Väga ohtlik Pigem ohtlik Nii ja naa Pigem ei ole ohtlik Üldse mitte ohtlik

14	Kuivõrd on need rühmad Teie arvates koroonaviirusest ohustatud?	Alla 5-aastased lapsed 5-15-aastased lapsed Noored Täiskasvanud Eakad Krooniliste haigustega isikud Lapseootel naised Tervishoiutöötajad Politsei ja teised eesliinitöötajad Teenindajad Muu
14a	Palun täpsustage:	
15	Kas arvate, et Teie nakatumine koroonaviirusesse on tõenäoline?	Ei Jah
16	Kuidas koroonaviirus levib?	Valige Teie arvates peamised levikuteed: Vereülekandega Piisknakkuse teel Õhu kaudu Otsesel kokkupuutel nakatunud isikuga Saastunud esemete / pindade puudutamisel Seksuaalsel teel (nagu suguhaigused) Kokkupuutel haigust kandvate loomadega Saastunud vee ja riknenud toidu tarbimisel Ei tea Muu. Palun täpsustage: _____
17	Millised sümptomid võivad esineda koroonaviirusest põhjustatud haiguse korral?	Valige kõik Teile teada olevad variandid: Palavik Köha Hingamisraskused Nohu Peavalu Lihavalu Iiveldus Köhulahtisus Väsimus/nõrkus Maitse- või lõhnataju kadumine Sümptomid võivad puududa Ei tea Muu. Palun täpsustage: _____
18	Milliste meetoditega saab iga inimene koroonaviiruse levikut piirata?	Valige kõik ennetusmeetodid, mida teate: Regulaarne käte pesemine seebi ja veega Käte desinfitseerimine alkoholipõhiste vahenditega Aevastades või köhides suu ja nina katmine Maski kandmine Haigusnähtudega inimestega lähikontakti vältimine Liha ja muna piisav kuumtöötlemine Loomadega otsekontakti vältimine Kodus püsimine Ürituste/koosviibimiste vältimine Väljaspool kodu inimestest piisava kauguse hoidmine (vähemalt 2m) Mitte ühtegi neist Muu. Palun täpsustage: _____

19	Mida Te olete ise teinud, et vältida koroonaviirusesse nakatumist?	Valige kõik kasutuselevõetud meetmed: Regulaarne käte pesemine seebi ja veega Käte desinfitseerimine alkoholipõhiste vahenditega Aevastades või köhides suu ja nina katmine Maski kandmine Haigusnähtudega inimestega lähikontakti vältimine Liha ja muna piisav kuumtöötlemine Loomadega otsekontakti vältimine Kodus püsimine Ürituste/koosviibimiste vältimine Väljaspool kodu inimestest piisava kauguse hoidmine (vähemalt 2m) Mitte ühtegi neist Muu. Palun täpsustage: _____
20	Kui vajalikuks (või põhjendatuks) peate Eestis rakendatud koroonaviiruse leviku tõkestamise meetmeid?	Kaubanduskeskuste sulgemine Asutuste töö ümberkorraldamine, nt kaugtöö Koolide sulgemine Meelelahutusasutuste / spordiklubide sulgemine Piiride sulgemine Saarte sulgemine Avalikus ruumis 2+2 liikumispiirang Nakatunute ja kontaktsete kohustuslik isolatsioon Välismaalt tulnutele 14 päevane karantiin Alkoholi müügipiirangud baarides / restoranides Tervishoiuasutuste plaanilise töö peatamine
21	Kuidas hindate Eestis rakendatud koroonaviiruse leviku tõkestamise meetmeid tervikuna?	Liiga ranged Pigem liiga ranged Piisavad Pigem liiga leebed Liiga leebed
22	Mida teete, kui Teil tekivad koroonaviirusele iseloomuliku haiguse sümptomid?	Valige kõik toimingud, mida teeksite: Helistan perearstile/pereõele/1220 Helistan 1247 Helistan sugulasele/sõbrale/tuttavale Küsin nõu sotsiaalmeediast Lähen apteeki Lähen arsti juurde/haiglasse/EMOsse Lähen alternatiivravi pakkuja juurde Jään kodusse isolatsiooni Vajadusel kutsun kiirabi Kannan maski Kasutan käsimüügi ravimeid Kasutan rahvameditsiini võtteid Ma ei tee midagi ning jätkan oma tavapärast elu, mõne aja möödudes läheb haigus ise üle Muu. Palun täpsustage: _____
23	Milliste koroonaviirusega seotud teemade kohta Teil <u>ei ole piisavalt</u> infot?	Valige kõik sobivad teemad: Kuidas ennast nakkuse eest kaitsta Millised on haiguse sümptomid Kus saab ennast testida Kuidas nakkus levib Mida teha haigussümptomite ilmnemisel Kes on riskirühmad Kuidas haigust ravida Ei ole sellist teemat / olen piisavalt teadlik kõigi eelnevate valikute osas Muu. Palun täpsustage: _____
24	Kas Teie arvates suhtutakse seoses koroonaviirusega	Jah Ei

24a	teatud inimestesse eelarvamusega? Kellesse?	Valige kõik sobivad vastused: Haigestunutesse Haigestunute pereliikmetesse Haigestunutega kokku puutunud inimestesse Välismaalastesse Muu. Palun täpsustage: _____
25a	Kelle testimine koroonaviiruse suhtes oleks Teie arvates vajalik? Palun täpsustage:	Riskirühma kuuluvad haigussümptomitega inimesed Kõik haigussümptomitega inimesed Kõik haigestunutega kokku puutunud inimesed Kõik soovijad Kõik tervishoiutöötajad Kõik eesliinitöötajad Kõik teenindajad Kõik hooldekodude elanikud Kogu Eesti rahvastik Muu
JÄRGNEV KÜSIMUS PUUDUTAB HOOAJALIST GRIPPI		
26	Kuidas Te tavaliselt käitute, kui haigestute hooajalise grippi?	Valige kõik toimingud, mida teeksite: Helistan perearstile/õele/1220 Helistan mõnele sugulasele/sõbrale/tuttavale Küsin nõu sotsiaalmeediast Lähen apteeki Lähen arsti juurde/haiglasse/EMOsse Lähen alternatiivravi pakkuja juurde Jään kodusse isolatsiooni Vajadusel kutsun kiirabi Kannan maski Kasutan käsimüügi ravimeid Kasutan rahvameditsiini võtteid Ma ei tee midagi ning jätkan oma tavapärast elu, mõne aja möödudes läheb haigus ise üle Muu. Palun täpsustage: _____
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD TEIE KOKKUPUUDET KORONAVIIRUSEGA		
27a	27 Kas Teil on alates 2020. aasta märtsi algusest esinenud ägeda hingamisteede haiguse sümptomeid (nt köha, palavik, kurguvalu jne)? Palun täpsustage:	Ei Jah Mul on diagnoositud koroonaviirus Mul on diagnoositud mingi muu haigus (nt gripp, angiin) Ma arvan, et mul on / oli koroonaviirus Ma arvan, et mul on / oli mingi muu haigus (nt külmetus) Muu. Palun täpsustage: _____
28a	28 Kas Te olete alates 2020. aasta märtsi algusest pidanud vajalikuks ennast koroonaviiruse suhtes testida? Palun valige põhjus:	Ei Jah Mul tekkisid koroonaviirusele iseloomulikud sümptomid Mul oli kokkupuude inimesega, kellel on diagnoositud koroonaviirus

29	Kas Teile on tehtud koroonaviiruse test?	Mul oli kokkupuude inimesega, kellel olid koroonaviirusele iseloomulikud sümptomid Ma viibisin avalikus ruumis / üritustel koos paljude inimestega Reisisin riskipiirkonnas Igaks juhuks Muu. Palun täpsustage:_____
29a	Milline oli Teie testi tulemus?	Ei Jah
30	Kas Te olete <u>praegu</u> kodus isolatsioonis (olete kodus ja väldite kontakte teiste inimestega)?	Ei Jah
30a	Palun valige põhjus:	Tulin välismaalt Olin kontaktis inimesega, kellel on diagnoositud koroonaviirus Mul on diagnoositud koroonaviirus Mul on ägeda hingamisteede haiguse sümptomid Kuulun riskirühma krooniliste haiguste või vanuse tõttu Püüan ennetada nakatumist koroonaviirusesse Muu. Palun täpsustage:_____
31	Kuidas Te hindate oma tervist käesoleval ajal?	Hea Üsna hea Keskmine Üsna halb Halb
32	Kas Te tunnete käesoleval ajal stressi või ärevust?	Jah, palju rohkem kui varem Jah, mõnevõrra rohkem kui varem Jah, kuid mitte rohkem kui varem Ei, üldse mitte

Lisa 2. COVID-19 kiiruuringu küsimustik, 2020. a suvi

Nr	KÜSIMUSED	Vastused
	Täname, et olete nõus uuringus osalema. Kordusuuringu eesmärk on hinnata koroonaviiruse (COVID-19) levikut ning eriolukorra mõju Eesti inimeste hoiakutele ja tervisekäitumisele. Küsimustiku täitmiselega annate nõusoleku uuringus osalemiseks ja oma andmete töötlemiseks.	
1	Kui ohtlik on Teie arvates koroonaviirus?	Väga ohtlik Pigem ohtlik Nii ja naa Pigem ei ole ohtlik Üldse mitte ohtlik
2	Kas arvate, et Teie nakatumine koroonaviirusesse on tõenäoline?	Ei Jah
3	Mida Te teete käesoleval ajal, et vältida koroonaviirusesse nakatumist?	Valige kõik kasutuselevõetud meetmed: Regulaarne käte pesemine seebi ja veega Käte desinfitseerimine alkoholipõhiste vahenditega Aevastades või köhides suu ja nina katmine Kaitsemaski kandmine Haigusnähtudega inimestega lähikontakti vältimine Kodus püsimine Ürituste/koosviibimiste vältimine Väljaspool kodu inimestest piisava kauguse hoidmine (vähemalt 2m) Mitte ühtegi neist Muu. Palun täpsustage: _____
4	Kuidas hindate Eestis rakendatud koroonaviiruse leviku tõkestamise meetmeid <u>tervikuna</u> ?	Liiga ranged Pigem liiga ranged Piisavad Pigem liiga leebed Liiga leebed
5	Kas peate vajalikuks meetmete jätkamist suve jooksul, et vältida uut haiguspuhangut?	Ei Jah
5a	Milliste meetmete jätkamist peate vajalikuks?	Piirangud kaubanduskeskustele Asutuste töö ümberkorraldamine, nt kaugtöö Piirangud meelelahutusasutustele Piirangud väliüritustele Piirangud siseüritustele Avalikus ruumis 2+2 liikumispiirang Nakatunute ja kontaktsete kohustuslik isolatsioon Piiride sulgemine Välismaalt tulnutele 14-päevane karantiin Alkoholi müügipiirangud baarides / restoranides
6	Kas Teie arvates suhtutakse seoses koroonaviirusega teatud inimestesse eelarvamusega?	Jah Ei
6a	Kellesse?	Valige kõik sobivad vastused: Haigestunutesse Haigestunute pereliikmetesse Haigestunutega kokku puutunud inimestesse Välismaalastesse Kaitsemaskiga inimestesse Ilma kaitsemaskita inimestesse Muu. Palun täpsustage: _____

6b	Kas Te olete ise tundnud, et seoses koroonaviirusega on Teisse suhtunud eelarvamusega või halvustavalt?	Jah Ei
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD TEIE KOKKUPUUDET KORROONAVIIRUSEGA		
7	Kas Te olete alates <u>2020. aasta märtsi algusest</u> pidanud vajalikuks ennast koroonaviiruse suhtes testida?	Ei Jah
7a	Palun valige põhjus:	Mul tekkisid koroonaviirusele iseloomulikud sümptomid Mul oli kokkupuude inimesega, kellel on diagnoositud koroonaviirus Mul oli kokkupuude inimesega, kellel olid koroonaviirusele iseloomulikud sümptomid Ma viibisin avalikus ruumis/üritustel koos paljude inimestega Reisisin riskipiirkonnas Seoses plaanilise arstivisiidi/raviga Igaks juhuks Muu põhjus: _____
8	Kas Teil on <u>alates 2020. aasta märtsi algusest</u> _____ esinenud ägeda hingamisteede haiguse sümptomeid (nt köha, palavik, kurguvalu jne)?	Ei Jah
8a	Palun märkige, millal sümptomid <u>tekkisid</u> :	1.-15.03 16.-31.03 01.-15.04 16.04- 30.04 ... 01.-20.06
8b	Palun täpsustage:	Mul diagnoositi koroonaviirus Mul diagnoositi mingi muu haigus (nt gripp, angiin) Ma arvan, et mul on/oli koroonaviirus Ma arvan, et mul on/oli mingi muu haigus (nt külmetus) Muu. Palun täpsustage: _____
9	Kas Teile on tehtud koroonaviiruse test?	Ei Jah
9a	Milline oli Teie testi tulemus?	Mul diagnoositi koroonaviirus Mul ei diagnoositud koroonaviirust
9b	Millal Teile tehti nakatumist kinnitanud koroonaviiruse test?	1.-15.03 16.-31.03 01.-15.04 16.04- 30.04 ... 01.-20.06
10	Kas Te olete <u>praegu</u> kodus isolatsioonis (olete kodus ja väldite kontakte teiste inimestega)?	Ei Jah
10a	Palun valige põhjus:	Tulin välismaalt Olin kontaktis inimesega, kellel on diagnoositud koroonaviirus Mul on diagnoositud koroonaviirus Mul on ägeda hingamisteede haiguse sümptomid Kuulun riskirühma krooniliste haiguste või vanuse tõttu Püüan _____ ennetada _____ nakatumist koroonaviirusesse Muu põhjus _____
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD TEIE TERVIST JA TERVISEKÄITUMIST		

11	Kuidas Te hindate oma tervist käesoleval ajal?	Hea Üsna hea Keskmine Üsna halb Halb
12	Milline järgnevatest vastusevariantidest kirjeldab kõige täpsemalt Teie tänast tervislikku seisundit? <i>Palun märkige igas lõigus üks sobivaim vastusevariant</i>	a) Liikumine mul ei ole liikumisega mingeid raskusi mul on liikumisega mõningaid raskusi pean olema voodis B) enda eest hoolitsemine mul ei ole enda eest hoolitsemisega mingeid raskusi mul on enda pesemise/riidesse panemisega mõningaid raskusi ma ei ole võimeline end pesema ega riidesse panema c) Tavapärased toimingud (nt töötamine, õppimine, majapidamistööd) mul ei ole tavapäraste toimingute sooritamiseга mingeid raskusi mul on tavapäraste toimingute sooritamiseга mõningaid raskusi ma ei ole võimeline tavapäraseid toiminguid sooritama d) valud/vaevused mul ei ole mingeid valusid ega vaevusi mul on mõningal määral valusid või vaevusi mul on väga suured valud või vaevused e) rahutus/masendus ma ei ole rahutu ega masendunud olen mõningal määral rahutu või masendunud olen väga rahutu või suures masenduses
13	Kas eriolukorra aegne plaanilise ravi piiramine mõjutas Teid?	Ei Jah
13a	Kuidas?	Minu vastuvõtuaeg tühistati/lükkus edasi Vastuvõtt asendati kaugkonsultatsiooniga (nt telefoni teel) Plaaniline ravi (nt operatsioon, protseduur) lükkus edasi Mul esines terviseprobleem, kuid ei pöördunud arsti (nt perearst, hambaarst, silmaarst, günekoloog, psühhiaater) poole Mul esines terviseprobleem, kuid ei pöördunud EMOsse Muu: _____
14	Kas Te vajasite koroonaviirusega seotud eriolukorra ajal hooldust või muud abi, kuid ei saanud seda?	Jah Ei
15	Kuidas on koroonaviiruse pandeemia mõjutanud Teie suhtumist vaktsineerimisse?	Endiselt pean vajalikuks Varem ei pidanud vajalikuks, nüüd pean Ei oska öelda Varem pidasin vajalikuks, nüüd ei pea Endiselt ei pea vajalikuks
16	Kas Te tunnete käesoleval ajal stressi või ärevust?	Jah, palju rohkem kui varem Jah, mõnevõrra rohkem kui varem Jah, kuid mitte rohkem kui varem Ei, üldse mitte
17	Palun märkige, kui suurel osal ajast eelmise nädala jooksul .	. olite masenduses? tundsite, et kõik, mis teete, nõuab pingutust? .oli Teie uni rahutu? .olite õnnelik?

		.tundsitate end üksildasena? .tundsitate elust rõõmu? .olite kurb? .tundsitate, et Te ei jõua ega taha midagi teha?
18	Mitu lähedast inimest Teil on, kellele Te saate loota tõsiste isiklike probleemide korral?	mitte ühtegi 1–2 inimest 3–5 inimest üle 5 inimese
19	Kas Te suitsetate käesoleval ajal?	Ei Jah, iga päev sigarette/sigareid/piipu Jah, iga päev e-sigaretti või muud suitsuvaba toodet Jah, aegajalt sigarette/sigareid/piipu Jah, aegajalt e-sigaretti või muud suitsuvaba toodet
19a	Kuidas koroonaviiruse pandeemia on mõjutanud Teie suitsetamisharjumusi?	Ei ole mõjutanud Lõpetasin suitsetamise Hakkasin rohkem suitsetama Hakkasin vähem suitsetama Läksin üle e-sigaretile või muudele suitsuvabadele toodetele
20	Kui sageli Te tarvitate alkoholi?	Ma ei tarvita alkoholi Iga päev 4–6 korda nädalas 2–3 korda nädalas kord nädalas 2–3 korda kuus või harvem
20a	Mitu ühikut alkoholi Te tarvitate nädala jooksul?	Pidev skaala 0–30+ ühikut (rippmenüü)
21	Kui sageli Te harrastate tervisesporti (vähemalt poole tunni vältel, nii et hakkate kergelt hingeldama või higistama)?	Iga päev 4–6 korda nädalas 2–3 korda nädalas Kord nädalas 2–3 korda kuus või harvem Ei saa vigastuse või haiguse tõttu sportida
22	Kas Te toitute enda arvates tervislikult?	Väga tervislikult Pigem tervislikult Nii ja naa Pigem ebatervislikult Väga ebatervislikult
LÕPUKS MÕNED KÜSIMUSED TEIE ENDA KOHTA		
23	Teie sugu	Mees Naine
24	Teie vanus	
25	Teie praegune asukoht	Harjumaa, v.a Tallinn Tallinn Hiiumaa Ida-Virumaa Jõgevamaa Järvamaa Läänemaa Lääne-Virumaa Põlvamaa

		Pärnumaa Raplamaa Saaremaa Tartumaa Tartu linn Valgamaa Viljandimaa Võrumaa Ei viibi hetkel Eestis. Palun täpsustage riik:_____**
26	Millist tüüpi asulas Te elate?	Alla 1000 elanikuga asulas või maal 1000 – 10 000 elanikuga asulas Üle 10 000 elanikuga asulas
27	Mitu inimest elab Teiega samas eluruumis?	Elan üksi Lisaks minule elab (sisestage arv) ___inimest
28	Teie rahvus:	Eestlane Venelane Muu rahvus, palun täpsustage:
29	Milline on Teie leibkonna peamine kodune keel?	Eesti Vene Muu keel
30	Teie kõrgeim lõpetatud haridustase:	Algharidus (kuni 6 klassi) Põhiharidus Põhiharidus koos kutseharidusega Kesk- või gümnaasiumi haridus Keskeri- või kutsekeskharidus Rakenduslik- või kutsekõrgharidus Kõrghariduse põhiõpe (bakalaureus) Kõrghariduse kraadiõpe (magister, doktor/kandidaat)
31	Milline kirjeldus vastab kõige paremini Teie praegusele olukorrale?	Töötan töövõtjana (palgatöö) Töötan eraettevõtjana (k.a FIE) Töötu, otsin aktiivselt tööd → Töötu, kuid ei otsi aktiivselt tööd → Õpilane või üliõpilane (õppimine on põhitegevus) Ajateenija või asendusteenistuses Kodune, hoolitsen laste või kellegi teise eest Kodune, püsivalt töövõimetu Mittetöötav pensionär
31a	Kas Teie ametlik töökoormus on eriolukorra ajal või hiljem muutunud võrreldes eelnevate kuudega?	Töökoormus ei ole muutunud Töökoormus on suurenenud Töökoormus on vähenenud Olen olnud sunnitud otsima uut tööd/ olen leidnud uue töö Olen olnud sunnitud puhkusel Olen koondatud
31b	Millal Te töötuks jäite?	Enne eriolukorda Eriolukorra ajal või hiljem
32	Kuidas kirjeldaksite oma leibkonna praegust elujärge?	Elame mugavalt praeguse sissetulekuga Saame hakkama praeguse sissetulekuga Praeguse sissetulekuga on raske hakkama saada Praeguse sissetulekuga on väga raske hakkama saada
33	Milline on Teie viimase kuu sissetulek võrreldes eelnevate kuudega?	Sissetulek ei ole muutunud Sissetulek on langenud Sissetulek on kasvanud Muu (palun täpsustage):
Täname!		

Lisa 3. COVID-19 kiiruuringu küsimustik, 2021. a kevad

Nr	KÜSIMUSED	Vastused
	Täname, et olete nõus uuringus osalema. Kordusuuringu eesmärk on hinnata koroonaviiruse (COVID-19) levikut ning selle mõju Eesti inimeste hoiakutele ja tervisekäitumisele. Küsimustiku täitmisega annate nõusoleku uuringus osalemiseks ja oma andmete töötlemiseks.	
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD TEIE KOKKUPUUEDET KORROONAVIIRUSEGA		
1	Kas Teile on tehtud koroonaviiruse test?	a) Ei b) Jah
1a	Kas olete saanud positiivse testitulemuse? * Palun vastake viimase positiivse testitulemuse kohta	a) Ei b) Jah, aprillis 2021 c) Jah, märtsis 2021 d) Jah, veebruaris 2021 e) Jah, jaanuaris 2021 f) Jah, 2020. aasta jooksul
1b	Millised haigusnähud Teil positiivse testitulemusega kaasnesid?	a) haigusnähte ei esinenud (asüptomaatilise) b) esinesid kerged või mõõdukad sümptomid (nt palavik, väsimus, nohu, köha, kurguvalu, lihasvalu, maitse- ja lõhnataju muutused) c) esinesid rasked sümptomid (nt pikaajaline kõrge palavik, hingamisraskused, kõne- või kõndimishäired jne), aga ei vajanud haiglaravi d) vajasin hospitaliseerimist/haiglaravi
1c	Kas Te olete ise tundnud, et seoses koroonaviirusesse nakatumisega on Teisse suhtunud eelarvamusega või halvustavalt?	a) Ei b) Jah
2	Kas arvate, et Teie nakatumine koroonaviirusesse on tõenäoline?	a) Ei b) Jah
3	Mida Te teete käesoleval ajal, et vältida koroonaviirusesse nakatumist?	Valige kõik kasutuselevõetud meetmed: a) Regulaarne käte pesemine seebi ja veega b) Käte desinfitseerimine alkoholipõhiste vahenditega c) Aevastades või köhides suu ja nina katmine d) Kaitsemaski kandmine e) Haigusnähtudega inimestega lähikontakti vältimine f) Kodus püsimine g) Ürituste/koosviibimiste vältimine h) Väljaspool kodu inimestest piisava kauguse hoidmine (2m) i) Mitte ühtegi neist j) Muu. Palun täpsustage: _____

4	Kui ohtlik on Teie arvates koroonaviirus?	a) Väga ohtlik b) Pigem ohtlik c) Nii ja naa d) Pigem ei ole ohtlik e) Üldse mitte ohtlik
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD VAKTSINEERIMIST JA SELLEGA SEOTUD HOIAKUID		
5	Kas Te olete vaktsineeritud COVID-19 vastu? Vastake jah kui olete saanud vähemalt ühe vaktsiinisisüsti.	a) Ei b) Jah
5a	Millise vaktsiiniga Teid vaktsineeriti?	a) Pfizer/BioNTech b) Moderna c) AstraZeneca d) Muu tootja. Palun täpsustage: _____
5b	Kas vaktsineerimise järgselt esines Teil kõrvalnähtusid (nt palavik, väsimus, valu vms)?	a) Ei b) Jah
5c	Kas plaanite end vaktsineerida COVID-19 haiguse vastu, kui Teile seda võimaldatakse?	a) Jah, kindlasti b) Ma pole veel otsustanud, kuid ilmselt jah c) Ei oska öelda d) Ma pole veel otsustanud, kuid ilmselt mitte e) Kindlasti mitte
6	Kuidas on koroonaviiruse pandeemia mõjutanud Teie suhtumist vaktsineerimisse tervikuna?	a) Endiselt pean vajalikuks b) Varem ei pidanud vajalikuks, nüüd pean c) Ei oska öelda d) Varem pidasin vajalikuks, nüüd ei pea e) Endiselt ei pea vajalikuks
7	Palun hinnake, kuidas suhtute järgnevatesse vaktsineerimist (arvestage palun vaktsineerimist tervikuna, mitte üksnes COVID-19 vaktsiini) puudutavatesse väidetes.	8a) Vaktsiinid on efektiivsed tõsiste haiguste ennetamisel 8b) Enese vaktsineerimine on oluline ka teiste inimeste kaitsmiseks 8c) Vaktsineerimine on ohutu 8d) Vaktsiine puudutav ametlik teave on usaldusväärne 8e) Vaktsineerimisel järgin arsti või muu tervishoiutöötaja soovitusi <i>MAATRIKS: Nõustun täielikult, Pigem nõustun, Ei oska öelda, Pigem ei nõustu, Üldse ei nõustu.</i>
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD TEIE TERVIST JA HEAOLU		
8	Kuidas Te hindate oma tervist käesoleval ajal?	a) Hea b) Üsna hea c) Keskmine d) Üsna halb e) Halb
9	Milline järgnevatest vastusevariantidest kirjeldab kõige täpsemalt Teie tänast tervislikku seisundit?	a) Liikumine a) mul ei ole liikumisega mingeid raskusi b) mul on liikumisega mõningaid raskusi c) pean olema voodis b) enda eest hoolitsemine a) mul ei ole enda eest hoolitsemisega mingeid raskusi

		<p>b) mul on enda pesemise/riidesse panemisega mõningaid raskusi</p> <p>c) ma ei ole võimeline end pesema ega riidesse panema</p> <p>c) Tavapärased toimingud (nt töötamine, õppimine, majapidamistööd)</p> <p>a) mul ei ole tavapäraste toimingute sooritamiseга mingeid raskusi</p> <p>b) mul on tavapäraste toimingute sooritamiseга mõningaid raskusi</p> <p>c) ma ei ole võimeline tavapäraseid toiminguid sooritama</p> <p>d) valud/vaevused</p> <p>a) mul ei ole mingeid valusid ega vaevusi</p> <p>b) mul on mõningal määral valusid või vaevusi</p> <p>c) mul on väga suured valud või vaevused</p> <p>e) rahutus/masendus</p> <p>a) ma ei ole rahutu ega masendunud</p> <p>b) olen mõningal määral rahutu või masendunud</p> <p>c) olen väga rahutu või suures masenduses</p>
10	Kas Te tunnete käesoleval ajal stressi või ärevust?	<p>a) Jah, palju rohkem kui varem</p> <p>b) Jah, mõnevõrra rohkem kui varem</p> <p>c) Jah, kuid mitte rohkem kui varem</p> <p>d) Ei, üldse mitte</p>
11	Lugege tähelepanelikult läbi alltoodud loetelu probleemidest ja vaevustest, mis võivad inimestel mõnikord esineda. Palun märkige, kuivõrd see probleem on häirinud Teid <u>viimase nelja (4) nädala jooksul</u> .	<p>1) Kurvameelsus</p> <p>2) Huvi kadumine</p> <p>3) Alaväärsustunne</p> <p>4) Enesesüüdistused</p> <p>5) Korduvad surma- või enesetapu-mõtted</p> <p>6) Üksildustunne</p> <p>7) Lootusetus tuleviku suhtes</p> <p>8) Võimetus rõõmu tunda</p> <p>9) Kiire ärritumine või vihastamine</p> <p>10) Ärevuse- või hirmutunne</p> <p>11) Pingetunne või võimetus lõdvestuda</p> <p>12) Liigne muretsemine paljude asjade pärast</p> <p>13) Rahutus või kärsitus, nii et ei suuda paigal püsida</p> <p>14) Kergesti ehmumine</p> <p>15) Äkilised paanikahood, mille ajal esinevad südameklõppimine, õhupuudus, minestamistunne või muud hirmutavad kehalised nähud</p> <p>16) Kartus viibida üksi kodust eemal</p> <p>17) Hirmutunne avalikes kohtades või tänavatel</p> <p>18) Kartus minestada rahva hulgas</p> <p>19) Kartus sõita bussi, trammi, rongi või autoga</p> <p>20) Hirm olla tähelepanu keskpunktis</p> <p>21) Hirm suhtlemisel võõraste inimestega</p> <p>22) Loidus- või väsimustunne</p> <p>23) Vähenenud tähelepanu- või keskendumisvõime</p> <p>24) Puhkamise ei taasta jõudu</p>

		25) Kiire väsimine 26) Uinumisraskused 27) Rahutu või katkendlik uni 28) Liigvarajane ärkamine <i>MAATRIKS: Üldse mitte, Harva, Mõnikord, Sageli, Pidevalt</i>
12	Mitu lähedast inimest Teil on, kellele Te saate loota tõsiste isiklike probleemide korral?	a) mitte ühtegi b) 1–2 inimest c) 3–5 inimest d) üle 5 inimese
JÄRGNEVAD KÜSIMUSED PUUDUTAVAD TEIE TERVISEKÄITUMIST		
13	Kas Te suitsetate käesoleval ajal?	a) Ei b) Jah, iga päev sigarette/sigareid/piipu c) Jah, iga päev e-sigaretti või muud suitsuvaba toodet d) Jah, aegajalt sigarette/sigareid/piipu e) Jah, aegajalt e-sigaretti või muud suitsuvaba toodet
14	Kui sageli Te tarvitate alkoholi?	a) Ma ei tarvita alkoholi b) Iga päev c) 4–6 korda nädalas d) 2–3 korda nädalas e) Kord nädalas f) 2–3 korda kuus või harvem
 <p>282 ml CIDER 4.5% = 1 ühik 244 ml ÕLU 5.2% = 1 ühik 106 ml VEIN 12% = 1 ühik 32 ml KANG# ALKOHOL 40% = 1 ühik</p>		
15	Mitu ühikut alkoholi Te tarvitate nädala jooksul?	
16	Kui sageli Te harrastate tervisesporti (vähemalt poole tunni vältel, nii et hakkate kergelt hingeldama või higistama)?	a) Iga päev b) 4–6 korda nädalas c) 2–3 korda nädalas d) Kord nädalas e) 2–3 korda kuus või harvem f) Ei saa vigastuse või haiguse tõttu sportida
17	Kas Te toitute enda arvates tervislikult?	Väga tervislikult Pigem tervislikult Nii ja naa Pigem ebatervislikult Väga ebatervislikult
LÕPUKS MÕNED KÜSIMUSED TEIE ENDA KOHTA		
18	Teie sugu	a) Mees b) Naine
19	Teie sünniaeg	_____ [päev/kuu/aasta]
20	Teie pikkus	_____ cm
21	Teie kehakaal Kui olete lapseootel, märkige raseduseelne kaal.	_____ kg
22	Teie praegune elukoht	a) Harjumaa, v.a Tallinn b) Tallinn c) Hiiumaa d) Ida-Virumaa

		e) Jõgevamaa f) Järvamaa g) Läänemaa h) Lääne-Virumaa i) Põlvamaa j) Pärnumaa k) Raplamaa l) Saaremaa m) Tartumaa n) Tartu linn o) Valgamaa p) Viljandimaa q) Võrumaa r) Ei viibi hetkel Eestis. Palun täpsustage riik:_____
23	Millist tüüpi asulas Te elate?	a) Alla 1000 elanikuga asulas või maal b) 1000 – 10 000 elanikuga asulas c) Üle 10 000 elanikuga asulas
24	Mitu inimest elab Teiega samas eluruumis?	a) Elan üksi b) Lisaks minule elab (sisestage arv) inimest
25	Teie rahvus	a) Eestlane b) Venelane c) Muu rahvus, palun täpsustage: _____
26	Milline on Teie leibkonna peamine kodune keel?	a) Eesti b) Vene c) Muu keel, palun täpsustage: _____
27	Teie kõrgeim lõpetatud haridustase:	a) Algharidus (kuni 6 klassi) b) Põhiharidus c) Põhiharidus koos kutseharidusega d) Kesk- või gümnaasiumi haridus e) Keskeri- või kutsekeskharidus f) Rakenduslik- või kutsekõrgharidus g) Kõrghariduse põhiõpe (bakalaureus) h) Kõrghariduse kraadiõpe (magister, doktor/kandidaat)
28	Milline kirjeldus vastab kõige paremini Teie praegusele olukorrale?	a) Töötan töövõtjana (palgatöö) b) Töötan eraettevõtjana (k.a FIE) c) Töötu, otsin aktiivselt tööd → d) Töötu, kuid ei otsi aktiivselt tööd e) Õpilane või üliõpilane (õppimine on põhitegevus) f) Ajateenija või asendusteenistuses g) Kodune, hoolitsen laste või kellegi teise eest h) Kodune, püsivalt töövõimetu i) Mittetöötav pensionär
28a	Kas Teie tegelik töökoormus on muutunud viimase 6 kuu jooksul võrreldes eelnevate kuudega?	a) Töökoormus ei ole muutunud b) Töökoormus on suurenenud c) Töökoormus on vähenenud d) Olen olnud sunnitud otsima uut tööd/ olen leidnud uue tööd e) Olen olnud sunnitud puhkusele
28b	Millal Te töötuks jäite?	a) viimase kuu jooksul b) viimase 2-3 kuu jooksul

		c) viimase 4-6 kuu jooksul d) rohkem kui 6 kuud tagasi
29	Kuidas kirjeldaksite oma leibkonna praegust elujärge?	a) Elame mugavalt praeguse sissetulekuga b) Saame hakkama praeguse sissetulekuga c) Praeguse sissetulekuga on raske hakkama saada d) Praeguse sissetulekuga on väga raske hakkama saada
30	Milline on Teie viimase kuu sissetulek võrreldes eelnevate kuudega?	a) Sissetulek ei ole muutunud b) Sissetulek on langenud c) Sissetulek on kasvanud d) Muu (palun täpsustage): _____
Täname!		
<p>Koroonaviiruse (COVID-19) levik mõjutas otseselt või kaudselt enamiku Eesti inimeste igapäevaelu, kuid ka tervisega seotud hoiakuid ja käitumist. Nende muutuste jälgimine on väga oluline ja aitab leida andmepõhiseid lahendusi, et võimalikke negatiivseid tagajärgi vähendada. Selleks soovime korrata uuringut ka 2021. aasta teises pooles.</p>		
Kas Te oleksite nõus kordusküsitluses osalema?		Jah Ei

Kontakt

Tervise Arengu Instituut

info ja andmepäringud tai@tai.ee
tai.ee

Tervisestatistika Eestis

Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaas statistika.tai.ee
Statistikaameti andmebaas stat.ee

Rahvusvahelised tervisestatistika andmebaasid

Euroopa Liidu statistika Eurostat andmebaasis ec.europa.eu/eurostat

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) andmebaas who.int/data

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) andmebaas stats.oecd.org